



LETO XXVIII • ŠTEVILKA 8 • AVGUST 1996  
POŠTNA PLAČANA • CENA 150 TOLARJEV

# vihnik

KOROŠKA OSREDNJA KNJIŽNICA  
"DR. FRANC SUŠNIK"  
NA GRADU 1

2390 RAVNE NA KOROŠKEM

GLASILO GOZDNEGA GOSPODARSTVA SLOVENJ GRADEC P.O.

## GOZDNO GOSPODARSTVO TIK PRED LASTNINJENJEM

Prejšnji mesec smo podpisali razdružitevno pogodbo. To omogoča lastninsko preoblikovanje Gozdnega gospodarstva v delniško družbo.

Med pripravami na razdružitev premoženja je Gozdno gospodarstvo skrbno in temeljito pripravljalo program lastninjenja. Pri tem je bilo potrebno, med ostalim, urediti lastninska razmerja za vse nepremičnine. Pooblaščen cenilci so po uradni poti določili vrednost celotnega premoženja, ki ga ima podjetje v nepremičninah in v strojih ter napravah za delo.

Podjetje mora od svojega premoženja prenesti štirideset odstotkov vrednosti na sklade in to: dvajset odstotkov na sklad RS za razvoj, deset odstotkov na pokojninski sklad in deset odstotkov na odškodninski sklad. Ta je namenjen za poplačilo vrednosti tistega razlaščenega premoženja, ki ga upravičencem ni mogoče vrniti v naravi. Preostalih šestdeset odstotkov premoženja je na razpolago za lastninjenje v podjetju. Pri tem obstaja več načinov lastninjenja. Gozdno gospodarstvo se je že pred časom odločilo za tako imenovano notranja lastninjenje. To pa pomeni, da bodo tisti zaposleni, dosedaj zaposleni in upokojenci, ki so nam zaupali svoje certifikate, za njihovo vrednost odkupili ves razpoložljivi del premoženja podjetja.

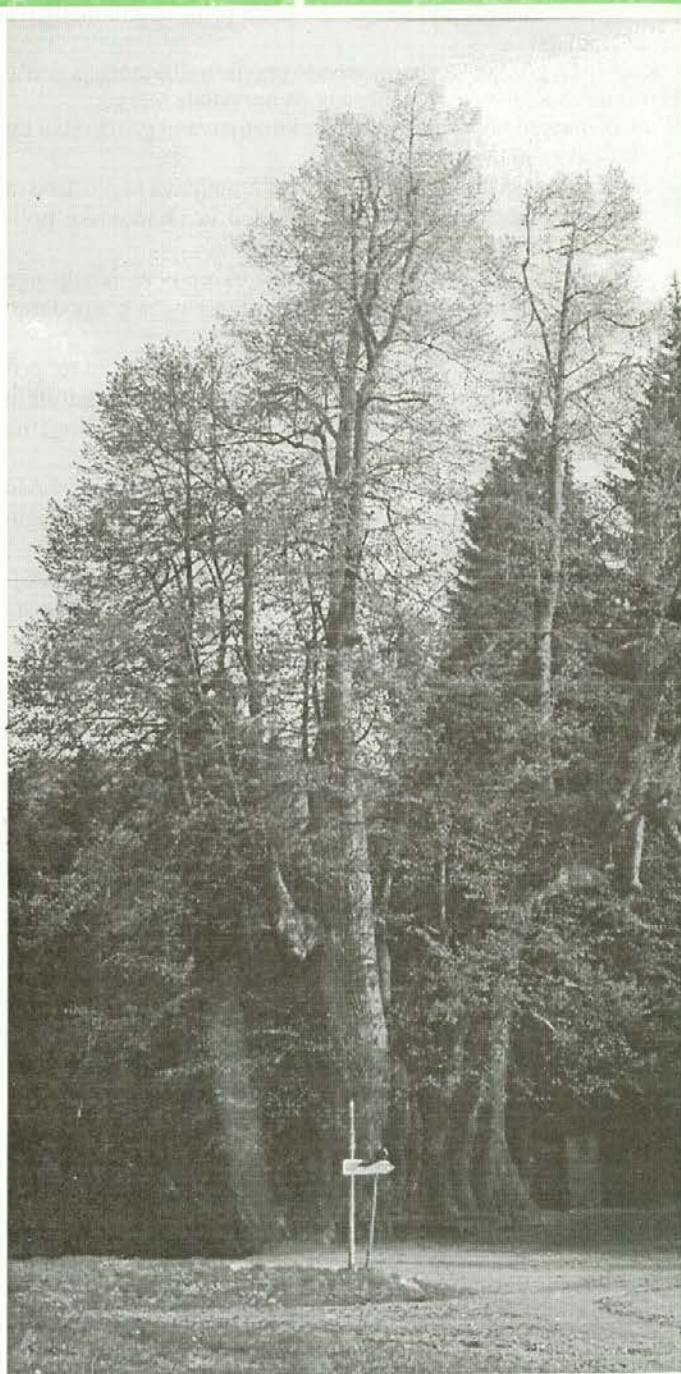
Program lastninskega preoblikovanja podjetja pripravljamo skupaj z gospo Vido Potočnik, diplomirano ekonomistko, ki ima vsa potrebna pooblastila Agencije za privatizacijo. Pripravljen program bomo oddali agenciji v mesecu avgustu. Po pridobitvi prvega soglasja te agencije bomo v uradnem listu razpisali program lastninjenja in tako pridobili pravico za zamenjavo certifikatov v delnice.

Te se bodo glasile na ime in priimek lastnika certifikata. Dve leti ne bodo prenosljive. Šele po dveh letih jih bo mogoče prodajati in tudi kupovati.

Na podlagi razdelitve premoženja navedenim skladom in delničarjem bo Gozdno gospodarstvo pridobilo drugo soglasje Agencije za privatizacijo in se na tej osnovi preoblikovalo v delniško družbo. Potrebne postopke za ustanovitev delniške družbe bomo opravili do konca letošnjega leta. Z novim letom bo Gozdno gospodarstvo poslovalo kot delniška družba. Podlago za dobro gospodarjenje pa daje tudi dvajsetletna koncesija za gospodarjenje z državnimi gozdovi.

Gozdno gospodarstvo bo poslovalo z dobičkom. O njem bodo odločali delničarji in ga namenjali za razdelitev na dividende in za vlaganja v krepitev podjetja.

Hubert Dolinšek



Najevska lipa - Foto: A. Šertel

# KMETIJSKO GOZDARSKE ZBORNICE

Vlada Republike Slovenije je na seji v juniju določila besedilo predloga Zakona o kmetijsko gozdarskih zbornicah.

V prvem poglavju predlog zakona opredeljuje položaj in delovno področje kmetijsko gozdarskih zbornic. V Republiki Sloveniji bo ustanovljena Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije in območne kmetijsko gozdarske zbornice. Cilji zaradi katerih se ustanovijo in delujejo so:

- varovanje in zastopanje koristi kmetijstva in gozdarstva;
- svetovanje posameznikom in pravnim osebam, ki opravljajo kmetijsko in gozdarsko dejavnost, kolikor ni to svetovanje zagotovljeno na drug način;
- pospeševanje gospodarnega in okolju prijaznega kmetijstva in gozdarstva.

Kmetijsko gozdarske zbornice bodo pravne osebe javnega prava. Pri uresničevanju svojega namena bodo opravljale naloge:

- obravnavale bodo problematiko kmetijstva in gozdarstva ter skrbele za njun skladen razvoj,
- oblikovale bodo stališča in predloge kmetijstva in gozdarstva za spremembe gospodarskega sistema in ekonomske politike,
- oblikovale bodo stališča in predloge ukrepov za izboljšanje delovnih razmer v kmetijstvu in gozdarstvu, za gospodarno in okolju prijazno kmetovanje,
- spremljale bodo razmere v kmetijstvu in gozdarstvu ter pristojnim državnim organom in organom lokalnih skupnosti in nosilcem javnih pooblastil dajale obvestila in predloge na njihovo zahtevo ali na svojo pobudo,
- za ministrstvo, pristojno za kmetijstvo in gozdarstvo, bodo pripravljale svoja mnenja k predlogom zakonov in drugih predpisov, ki zadevajo koristi kmetijstva in gozdarstva,
- zagotavljale bodo strokovno svetovanje na področju kmetijstva in gozdarstva, razen svetovanja, ki ga opravlja javna služba,
- organizirale bodo praktično poklicno izobraževanje, izpopolnjevanje in usposabljanje za osebe, ki opravljajo kmetijsko oz. gozdarsko dejavnost in neposredno izvajale različne oblike usposabljanja, ki niso zajete v rednih programih izobraževalnih organizacij (predavanja, tečaji in podobno),
- podpirale in pospeševale bodo sodelovanje kmetijskih in gozdarskih izobraževalnih in raziskovalnih organizacij s kmetijskimi in gozdarskimi obrati,
- zagotavljale bodo gospodarsko svetovanje, oz. posredovale in pospeševale tovrstno svetovanje, če ga ne bodo izvajale same,
- v mejah, ki jih določata zakon in statut, bodo zastopale člane v gospodarskih, tehničnih, pravnih in socialnih vprašanjih, zlasti pred državnimi organi, organi lokalnih skupnosti in nosilci javnih pooblastil,
- izvajale bodo javna pooblastila v skladu z zakonom in vodile seznam svojih članov.

Dejavnost kmetijsko gozdarskih zbornic se nanaša na vsa kmetijska zemljišča in gozdove ter na vsa kmetijska gospodarstva, ne glede na obseg, način gospodarjenja in lastnino, če z zakonom ni drugače določeno.

Za območje Republike Slovenije bo ustanovljena Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije s sedežem v Ljubljani, območne zbornice bodo ustanovljene za več občin. Po predlogu zakona bi območna kmetijsko gozdarska zbornica Celje s sedežem v Celju zajemala med drugimi naše občine: Črna, Dravograd, Mežica, Mislinja, Ravne-



Prevalje in Slovenj Gradec. Občine Muta, Radlje ob Dravi in Vučenica pa bi se vezale na območno kmetijsko gozdarsko zbornico Maribor. Na ta predlog bi kazalo dati pripombo in predlagati ustanovitev območne zbornice za Koroške občine, ki so na zaokroženem ozemlju s podobnimi naravnimi razmerami za kmetovanje in gozdarstvo ter s podobnimi gospodarskimi in kulturnimi značilnostmi.

Naloge območnih in republiške zbornice so razdeljene tako, da je območna zbornica pristojna za vsa vprašanja, ki se tičejo kmetijstva in gozdarstva na njenem območju, republiška zbornica pa za vprašanja, ki se tičejo dveh ali več oziroma vseh območnih zbornic in določanja višine prispevka članov.

Člani kmetijsko gozdarskih zbornic bodo fizične in pravne osebe, določene z zakonom, ki opravljajo kmetijsko in gozdarsko dejavnost kot obvezni člani in kot prostovoljni člani tudi druge fizične in pravne osebe.

Tako republiška kot območne zbornice bodo imele obvezne organe, kot so: svet, upravni odbor, predsednika in dva podpredsednika. Območne zbornice bodo imele poleg teh še tajnika, republiška zbornica pa direktorja in nadzorni odbor. Za proučitev določenih zadev bo svet lahko imenoval odbore oz. druga stalna ali občasna delovna telesa. Zbornični organi bodo voljeni.

Zakon v nadaljevanju predvideva še financiranje zbornic (s prispevki, prihodki iz lastne dejavnosti, prihodki od države in lokalnih skupnosti, krediti in izredni prihodki), volitve v svet kmetijsko gozdarskih zbornic ter prehodne in končne določbe.

Ida Robnik

## POSPRAVILO SNEGOLOMOV - V GLAVNEM KONČANO

Minula zima je zaradi obilice mokrega snega, ki se je nabiral v krošnjah podhlajenega drevja naredila v naših gozdovih veliko škode. Glavnina snegoloma je bila v zadnjih dneh decembra 1995 in sicer na nadmorski višini 400 do 700 m, dodatno škodo pa je napravil sneg še 19. februarja 1996, ko ga je ponekod zapadlo do 100 cm.

Prva ocena gozdarjev Zavoda za gozdove Slovenije, OE Slovenj Gradec je bila, da je koncem leta sneg podrl 17.000 m<sup>3</sup> lesa, v februarju pa še dodatnih 5.000 m<sup>3</sup>.

Sedaj, ko imamo evidentirano vse podrto drevje, pa smo ugotovili, da so bile ocene pre nizke. V zasebnih gozdovih je bilo podrto 26.000 m<sup>3</sup> lesa, v državnih gozdovih pa skoraj 6.000 m<sup>3</sup>, kar pomeni skupaj nekaj manj kot 32.000 m<sup>3</sup> lesa, v glavnem iglavcev. To zneso okrog 13% od normalnega letnega poseka v naših gozdovih.

Najbolj je sneg prizadel mlajše razvojne faze enodobnih smrekovih in borovih gozdov, kjer je prišlo do lomljenja šopov, skupin ali manjših delov sestoja, posebno tam, kjer so bili sestoji nepreredeni. Posebno bor je zaradi pogosto asimetrične krošnje in krhkosti lesa zelo neodporen proti snegolomu. To se je pokazalo v Mučki Dobravi, kjer je polomilo preko 2.000 m<sup>3</sup> lesa.

Sicer pa so bile po krajevnih enotah ZGS evidentirane naslednje količine podrtega lesa:

KE Radlje 12.239 m<sup>3</sup>

KE Prevalje 7.302 m<sup>3</sup>

KE Dravograd 7.204 m<sup>3</sup>

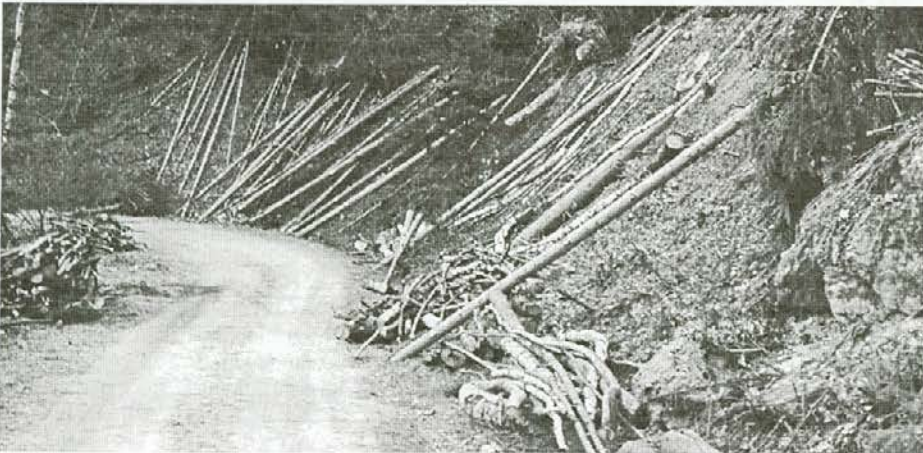
KE Mislinja 4.053 m<sup>3</sup>

KE Slovenj Gradec 1.078 m<sup>3</sup>

v KE Črna pa sneg ni povzročil posebne škode.

Seveda je podrto drevje v gozdu nudilo veliko hrane za podlubnike, obstajala je bojazen pred ponovno prenamnožitvijo teh škodljivcev.

Zato smo z obvestili po radiu, s sklicevanjem sestankov (Muta) in z obiski pri lastnikih opozarjali, da se polomljeni les čimprej spravi iz gozda.



Pospravo snegoloma pri Vržovniku na Černeški gori - Foto: T. Modic

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je 23. februarja izdalo ODREDBO o dodatnih ukrepih za preprečevanje širjenja in zatiranje podlubnikov v letu 1996. Vlada pa je namenila nekaj sredstev za sanacijo poškodovanih gozdov, ki pa se bo nadaljevala še v nekaj naslednjih letih.

Sanacijo predstavlja pospravo podrtega drevja, zlaganje vej in vrhačev v kupe, priprava tal za naravno obnovo ali za obnovo s sajenjem. Lahko bi rekli, da je treba najprej poskrbeti za preventivno varstvo, da se onemogoči prenamnožitev podlubnikov, potem pa za obnovo sestoja, kjer so nastale v sestoji večje luknje in vrzeli.

Zavod za gozdove v Ljubljani je izdal navodila, kako se lastnikom obračunajo nadstroški pri izdelavi snegolomov in stroški pri obnovi zaradi snegoloma poškodovanih gozdov.

Na našem območju smo do konca julija obračunali lastnikom gozdov ter izvajalcem GG Slovenj Gradec in Hmezd Radlje za 8.371.860,00 SIT vzpodbud za izvedena dela na sanaciji. Prvi obračun iz meseca junija je bil že nakazan, drugi del pa pričakujemo v avgustu.

Do konca junija je bilo v zasebnih gozdovih izdelano 90% vseh evidentiranih snegolomov, v državnih gozdovih pa 96%.

Lahko ugotovimo, da so se lastniki gozdov in izvajalci del v skladovih gozdovih resno in odgovorno lotili pospravljanja podrtega drevja. Temu dejstvu in pa za razvoj lubadarja neprimernim vremenskim prilikam v prvem polletju letošnjega leta se lahko zahvalimo, da ne opažamo novih žarišč podlubnikov.

Ob zaključku uspešne akcije saniranja snegolomov pa je prav, da razmislimo o tem, kje so bile škode največje: v smrekovih in borovih neredenih monokulturah.

Ali jih bomo še pospeševali? Bolj zdravi in odporni so gotovo raznodobni mešani gozdovi.

Tone Modic, dipl. ing. gozd.



Gozdar je izračunal odkazano količino

## ODKAZILO

Lep dan se je obetal, saj je sonce že zgodaj pokukalo izza hribov. Danes se bomo odpravili z logarjem g. Ogrizom na Čanško odkazati nekaj dreves. Po jutranji kavici odpravimo v hribe. Cesta nas je kmalu pripeljala do Čanškega. Logar je napravil razpored del in sicer tako, da sem s kleščami meril debelino drevesa, pomočnik g. Jože Jeromel pa je drevesa žigosal in obarval z rdečo piko.

Šest hektarov gozda, kjer smo vršili odkazilo, nudi razgibane oblike terena, kjer je potrebno pokazati dobro kondicijsko pripravljenost, da prehitro ne omageš. Logar je gledal drevesa od spodaj navzdol in obratno ter se po krajšem premisleku odločil za drevo, ki bo odprto. Glede na odločitve in spravevanje sem spoznal osnovni princip, kako izločiti drevo, da bo gozd še naprej dajal ugodne rezultate. Posestvo Čanško leži dokaj visoko, saj je njegova nadmorska višina med 800 in 1000 m. Kljub zmerni hoji si je bilo potrebno nabrati novih moči s kratko pavzo. Logar si je zapisoval številke, jaz pa sem mu jih glasno narekoval. Včasih sem poslušal tudi malo pogoljufati, tako da sem povedal manjšo mero, kot je bila v resnici, pa me je kaj hitro ulovil na krivi poti. Njegovo ostro oko in občutek za debelino drevesa sta me kaj kmalu podučila, da z njim ni dobro češeni zobati.

Glede na obilico odkazanih dreves je logar izračunal približno kubikaturu in ugotovili smo, da bo potrebno dosti pridnih rok in primerne mehanizacije, da bodo hlodi spravljani do avtomobilske ceste. Naše delo je bilo končano. Zrak tukaj v hribih je bil svež, poln kisika, tako da je dajal novih življenjskih moči in vedrine. Po opravljenem delu se je prilegla še malica ter spust po makadamski cesti v dolino do naših domov.

Tekst in foto:  
Rado Jeromel

## Uničevanje ščavja v travni ruši

Ščavje ima na Koroškem različna imena. Ponekod ga poznajo pod imeni črni koren, širokolistna kislica, topolistno ščavje in podobno. Pravilno se imenuje topolistna kislica (*Rumex obtusifolius* L.) in spada v družino Polygonaceae.

Ščavje je večleten širokolistni plevel z močno in globoko korenino. S svojimi velikimi listi senči prostor okoli sebe in tako izpodriva trave, detelje in koristne zeli (rman, timijan, meliso in druge). Z globokimi koreninami jemlje hranila ostalim kositnim rastlinam v travni ruši. S tem zmanjša pridelok na travinju tudi do 70%. Za živali je v večjih količinah strupen, saj povzroča driske. Manjše količine pa lahko delujejo ugodno, saj preprečujejo napenjanja pri goveji živini na paši.

Ščavje ima poleg globokih korenin in širokih listov tudi izredno sposobnost proizvodnje semen. Vsaka rastlina ima na leto več tisoč semen, ki v zemlji obdržijo kalivost tudi 80 let. Globoke korenine pa omogočijo srkanje vode iz globin. To pomeni, da ščavje ne občuti pomanjkanja vlage. Plevel se zato zelo hitro razširi v sušnih mesecih (letošnji junij), ko trave in detelje zaradi pomanjkanja vode v tleh ne morejo rasti. Vse to dokazuje, da ščavje iz travinja zelo težko odstranimo.

Plevel se pojavi povsod tam, kjer s travno rušo nismo pravilno gospodarili. Najpogostejše je vzrok nepravilna raba gnojevke. Če na travno rušo polivamo z nerazredčeno gnojevko in to v velikih količinah, se na površini pojavi debela skorja. Ščavje, ki ima močne korenine in nadzemne dele, je sposobno to plast predreti. Trave in detelje s plitvejšimi koreninami pa te sposobnosti nimajo. Posledica tega je zapleveljenost travinja s ščavjem.

Zato je potrebno gnojevko pred polivanjem na travno rušo obvezno prezradčiti z vodo v razmerji 1 : 1.

Drugi vzrok za razširitev tega plevela so prevelike količine kalija in dušika v tleh. Zato moramo biti pri gnojenju z mineralnimi gnojili previdni, saj lahko prevelike količine teh hranil pospešijo rast ščavja. Priporočamo kemično analizo zemlje, da ugotovimo založenost tal s kalijem.

Za zapleveljenost ruše s ščavjem je v veliki meri kriva tudi nepravilna raba travinja. Pogosta paša in košnja zavirata rast ščavja. Če pa travnike samo kosimo in to šele takrat, ko je ščavje že odcvetelo, bo prihodnje leto v taki ruši še več plevela.

To pomeni, da je potrebno pri preprečevanju pojava ščavja v travni ruši pravilno uporabljati gnojevko, mineralna gnojila in smotno gospodariti na travinju.

Mehansko zatiranje ščavja navadno ni uspešno, saj največkrat izkopljemo le del korenine. Že prihodnje leto bo iz korenine, ki je ostala v zemlji, pognala nova rastlina.

Tudi preoravanje površin ne daje ugodnih rezultatov. Bolj uspešni so kemični pripravki, ki jih s skupnim imenom imenujemo herbicidi.

Če je travna ruša močno zapleveljena s ščavjem (več kot 4 rastline na m<sup>2</sup>), se odločimo za uporabo totalnega herbicida. Svetujemo uporabo pripravkov na podlagi glifosata (BOOM EFEKT, ROUDUP). Pripravka spadata v 4 skupino strupenosti, kar pomeni, da sta okolju "bolj prijazna". Uničita vse zelene dele rastlin in tudi korenine. Škropimo, ko imajo rastline dovolj listne površine (ščavje je v obliki rozete). Po treh tednih lahko površine posejemo s travno-deteljnimi mešanicami.

V travni ruši, kjer je razširjenost ščavja manjša, pa se raje odločimo za selektivne herbicide (uničijo samo ščavje, regrat, itd.). Tak pripravek je ASULOX. Deluje preko korenin in listov. Učinek je navadno počasen, saj so rezultati vidni šele po treh tednih.

Količina Asuloxa je odvisna od temperature zraka. Če je temperatura nižja, damo večji odmerek in obratno (pri 8 stopinjah C - 6 l/ha, pri 20 stopinjah C - 4 l/ha). Če je temperatura zraka preko 25 stopinj škropljenje s tem herbicidom odsvetujemo, saj poškoduje tudi nekatere trave (latovko, šopuljo, stoklaso, itd.). Asulox uporabljamo v času, ko ima ščavje dobro razvite liste, vendar še nimajo cvetnega stebela. Škropimo lahko po vsakem odkosu ali paši.

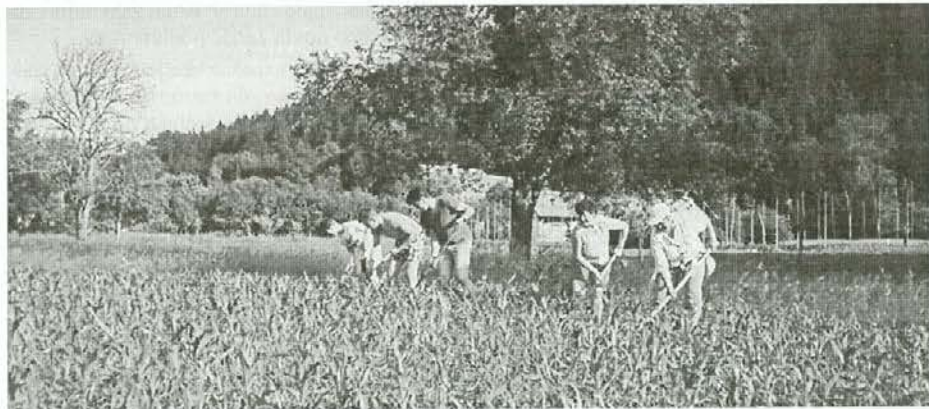
Na travinju, kjer je malo detelj, lahko uporabljamo novejši pripravek sulfonil urea z imenom STARANE 250. Pripravek tudi uspešno zatira regrat. Uniči pa tudi detelje, predvsem črno deteljo. Škropimo lahko po celi površini ali posamezne rastline ščavja. Pripravku obvezno dodamo močilo (Pino-vit), saj se tako herbicidno delovanje še poveča. Na 1 ha ga porabimo 1 l. Učinek je viden že po nekaj urah. Tudi ta herbicid je okolju prijazen. V skupini sulfonil urea je za zatiranje ščavja zelo primeren tudi HARMONY. Uporabljamo ga jeseni (septembra, oktobra), ko trav ne prizadene. Tudi temu herbicidu za boljše delovanje dodamo močilo (20 g/ha HARMONY + 0,5 l/ha PINOVIT).

V zadnjem času se je na tržišču zopet pojavil herbicid z imenom CASORON v obliki granulata. Na vsako rastlino potrosimo nekaj zrnec tega pripravka in plevel bo uničen. Herbicid je zelo primeren predvsem tam, kjer obstoja nevarnost, da pride pri škropljenju z drugimi herbicidi do poškodb sosednjih kmetijskih kultur.

Uporabo drugih herbicidov, ki so tudi uspešni ne priporočamo, saj so okolju manj prijazni (DEHERBAN, ANITEN, HERBOCID, CIDOKOR, itd.).

Ob koncu bi radi še enkrat opozorili, da je potrebno uporabo herbicidov vzeti kot skrajni ukrep. Predvsem moramo s smotnim gospodarjenjem na travinju, ob pravilni rabi gnojevke in mineralnih gnojil preprečiti pojav tega plevela. S tem bomo tudi kmetijci prispevali k zmanjšanju rabe kemičnih snovi in s tem pomagali ohraniti zdravo okolje za nas in za naše potomce.

Mag. Jože Pratkanar



## OKOPAVANJE KORUZE

Sodobni čas nam nudi le malo možnosti in ljudi, da bi lahko v večjih skupinah opravili določeno poljsko delo. Pomagamo si s stroji in najrazličnejšimi kemičnimi preparati, ki pa niso vedno najbolj učinkoviti in zdravi. Nekega lepega popoldneva se je pet delavnih in pridnih ljudi lotilo okopavanja koruze. Prav težko je verjeti, da se za take vrste opravila odločijo tudi mlajši. Škropljenje ni vedno učinkovito, zato je potrebno prijeti motiko v roke, določiti vrste in se zagnati iz enega konca njeve do drugega, se tam obrniti ter z delom nadaljevati toliko časa, da ne zmanjka vrst, oziroma da je njiva okopana oz. opleta. Ker je delo naporno, si je potrebno vmes tudi kaj oddahniti. Kozarec mošta, pa dobra malica data novih moči, tako da delo lažje steče in da je čim prej končno. Če ne bo preveč sonca in vlage, je plevel zaduščen za nekaj časa, se tolažijo zasopihani kopači, ki si želijo, da jih takšno opravilo ne bi preveč hitro ponovno doletelo.

Tekst in foto: Rado Jeromel

# SMRTNE NESREČE S TRAKTORJI SVARIJO IN OPOMINJAJO

Moderni, sodobni človek, živi udobno, prijetno, brez velikih naporov, zato pa vse prepo-gosto zelo hitro. To pa zato, ker mu v življenju, pri delu pomaga cela vrsta močnih, uspešnih pomočnikov, ki si jih je sam ustvaril s svojim razumom in sposobnostjo. Ti pripomočniki so človekovi največji prijatelji. Toda človek mora z njimi znati delati in jih upravljati. V nasprotnem primeru se ti pomočniki iz prijateljev lahko v hipu spremenijo v sovražnike, ki so ga sposobni poškodovati in mu vzeti življenje.

Eden takšnih neprecenljivih pomočnikov in prijateljev sodobnemu človeku je tudi traktor. Za vse je uporaben. Njegova moč in pomoč sta za modernega človeka pri delu neprecenljivi in nezamenljivi. Brez traktorja bi na zemlji pri tolikšnem številu ljudi že zdavnaj vladala lakota in pomanjkanje. Ta človekov vsestranski in nezamenljivi prijatelj in pomočnik pa se lahko pri najmanjši nepazljivosti ali pomanjkljivosti v hipu spremenijo v sovražnika, ki človeka ogroža, mu streže po zdravju in življenju ter mu oboje, žal vse prepo-gosto, tudi vzame.

Dragi bralci! Ta uvod sem napisal zato, ker me močno vznemirja, kot bivšega referenta za varstvo pri delu pri Koroški kmetijski zadrugi Slovenj Gradec, neprestano, skokovito naraščanje števila smrtnih nesreč s traktorji po vsej naši lepi in čudoviti Sloveniji in tudi pri nas na Koroškem, kjer živimo.

V slabem mesecu dni sta se pri nas na Koroškem zgodili kar dve smrtni nesreči s traktorjem. Prva se je zgodila na Selah. Terjala je življenje mladega moža, očeta in gospodarja v njegovem 44. letu življenja. Druga je zahtevala življenje še mlajšega, komaj 22. letnega fanta. Kakšna tragedija je takšna nesreča za družino, kjer se je zgodila, ni mogoče povedati z besedami. Ves obup, žalost in tragiko je

treba doživeti, da človek prav razume, kaj se je zgodilo. Takšna nesreča uniči že obstoječo družino ali onemogoči nastanek nove družine. Prizadene in dostikrat uniči kmetijo, če je bil žrtev mladi, perspektivni gospodar ali bodoči naslednik kmetije. Jemlje nam ljudi v najlepših, najproduktivnejših letih življenja, takrat ko so polni delovne vneme in ustvarjalnosti. Vpliva na število rojstev, da o ogromni gospodarski škodi, ki jo utrpí ves narod, država in družina, sploh ne govorim. Kako pa prizadene tragična smrt svojce, ni mogoče opisati. Ne-popisno bolečino, žalost, globoke psihične rane, ki jih zapusti svojim dragim, se leta in leta, največkrat pa nikoli več ne zacelijo.

Tragičnih smrtnih nesreč s traktorji je pre-več, vse preveč za naš že tako maloštevilni slovenski narod. Nesreče nas svarijo in opozar-jajo: "BODITE PREVIDNI, BODITE PO-ZORNI, BODITE TREZNI, KADAR SEDA-TE NA TRAKTOR, KADAR VOZITE IN DELATE Z NJIM!"

Vzroke nesreč s smrtnim izidom pri vožnji in delu s traktorji je iskati poleg drugega pred-

vsem v NESREČNEM SLUČAJU, kakor po navadi rečemo ČLOVEŠKEMU FAKTORJU, ki je skupek osebnih, subjektivnih vzrokov, ki so pripeljali do nesreče. Teh subjektivnih vzrokov je mnogo. Imenujemo jih: POVRŠNOST, PO-ZABLJIVOST, RAZITRESENOST, ZAMIŠ-LJENOST, ŠURJAVOST, VZVIŠENOST, NEUGOBLJIVOST, NEUČAKANOST, VSE-ZNANJE, LAHKOMIŠELJNOST. In še in še bi se dalo naštevati. So pa še drugi vzroki, ki nas opozarjajo na največjo previdnost pri delu s trak-torji: konfiguracija tal - terena - je pri nas vse prej kot primerna za traktor, zato zahtevajo naši bregovi resnično največjo zbranost in previdnost pri delu. Neprimeren stroj! Za naš teren bi traktorji morali imeti prednji in zadnji pogon, močno kabino i.t.d.

Dragi prijatelji! Dragi kmetje, vsi, ki upo-rabljate pri delu traktorje, te vrstice sem napisal zato, da bi jih skrbno prebrali in si jih vzeli k srcu. Da bi se globoko zamislili in pri tem vsak zase trdno sklenili, da mora OSEBNI ČLOVEŠKI FAKTOR IZGINITI. Sploh ga ne sme biti, da bomo pri delu vami in ostali živi in zdravi. S potrpljenjem, primerno zbranostjo in pazljivo-stjo, znanjem in strokovno usposobljenostjo bomo s tehnično brezhibnimi stroji to gotovo dosegli. Takrat bomo tudi mimo lahko pogledali v oči svojim otrokom pri odhodu na delo in imeli čas, da v njih preberemo skrito željo: "ATEJ, MISLI NAME, DELAJ VARNO, VRNI SE NAM ZDRAV DOMOV." Rok Gorenšek

## REGIJSKE KMEČKE IGRE

Na Šentanelu so bile v soboto, 14. junija, regijske kmečke igre podeželske mladine. O tem je bilo v prejšnji številki Viharnika nekaj že napisanega. Kot mentorica DPM Prevalje se v imenu društva zahvaljujem ing. Andreju Šer-telu, ki je prireditev povezoval in s tem pripomogel, da smo igre uspešno iz-vedli. Prav tako se zahvaljujem pred-sedniku društva in vsem članom, ki so pomagali pri organizaciji iger in želim, da tako uspešno delajo tudi v bodoče. Zahvala velja tudi sponzorjem, ki so prispevali nagrade za tekmovalce.

Še enkrat čestitam zmagovalni ekipi in nasvidenje v Sv. Antonu na Pohorju, kjer bodo igre naslednje leto.

Mentor društva  
A.Ceklin



Športno srečanje DPMP 1996 - ekipa Stražišče

## ŠPORTNO SREČANJE

V soboto, 13. julija 1996 je pri Mladinskem domu na Stražišču (Strojnska Reka) potekalo 4. športno srečanje mladih s podeželja Mežiške doline. Prireditelja tekmovanja sta bila Društvo podeželske mladine Prevalje in Kmetijska svetovalna služba. Tekmovanja v odbojki in nogometu so se udeležile tri ekipe mladih, in sicer iz Šentanela, Zelenbrega ter Stražišča. Člani društva iz Črne, Mežice in Kotelja pa se iz neznanega vzroka tekmovanja niso udeležili, čeprav so na naših srečanjih prejšnja leta aktivno sodelovali. V obeh disciplinah so zmagali Stražiščani pred Šentanelom in Zelenbregom. Prejeli so kar tri pokale. Dan je bil čudovit, saj nam je bilo vreme naklonjeno, hrane in pijače je bilo dovolj, zakar so poskrbeli prireditelji in vsem, ki ste srečanje zamudili, je lahko žal. Še enkrat čestitam zmagovalcem, ostalim tekmovalcem se zahvaljujem za sodelovanje in za korektno ter športno borbo in pa seveda: Nasvidenje prihodnje leto!

Naslednje športno srečanje bomo organizirali širše, za celo koroško regijo. Tekmovalci si želijo hujše konkurence ter bolj trdega boja. Mladi s podeželja Radelj, Dravograda in Slovenj Gradca, računamo na vaše sodelovanje!

# EKSKURZIJA DRUŠTVA KMETIC SLOVENJ GRADEC



Letos teče že 20. leto, kar so se kmečke žene s področja Slovenj Gradca in Mislinje organizirale v Aktiv kmečkih žena in v okviru tega organizirale tudi ekskurzije kot del izobraževalnega programa. Razlika od prej je le v tem, da se sedaj ekskurzij udeleži precej manj žena kot prva leta.

Predlogi za letošnje ekskurzijo so bili podani s strani odborov Društva kmetic, odločili pa smo se za najkrajšo varianto in sicer za Zgor-njesavinjsko dolino. Ta dolina je bila tudi kraj naše ekskurzije pred 20 leti, sicer z malo drugačnim programom.

Za termin letošnje ekskurzije smo izbrali torek, 9. julij in kot se je izkazalo, smo imeli v tednu dežja ta dan z vremenom izredno srečo, dan je bil lep in sončen.

Za ekskurzijo se je prijavilo 56 žena, tako da smo morali poleg avtobusa za prevoz vključiti še kombi.

Pot nas je najprej vodila v Mozirje, kjer nas je sprejela tamkajšnja svetovalka za kmečko družino in dopolnilne dejavnosti Bernarda Brezovnik, ki nas je tudi vodila po ogledih.

Najprej smo obiskali kmetijo Zagožnovih, kjer se ukvarjajo z ovčerejo. Trenutno redijo 150 plemenskih ovac - mater, 3 ovne in okrog 160 jagnjet različne starosti, ki jih vzrejajo v glavnem za prodajo plemenskih živali. Ovce so selekcionirane na visoko rodnost, saj v večini primerov povržejo dvojčke ali trojčke, ovce z enim samim jagnjetom izločijo iz reje. Pasejo jih v treh tropih in sicer dva tropa v čredinkah doma na kmetiji, en trop pa v planini. Pozimi krmijo seno, sušeno na dosuševalni napravi. Letos ga je zaradi suše kar en odkos manj. Ovce strižejo spomladi in jeseni, poseben problem pa predstavlja prodaja volne.

Omeniti velja, da vso delo opravijo člani družine sami (trije), večina bremena pa pade seveda na gospodinjjo, saj je dr. Zagožen zaradi poslanskih obveznosti veliko zdoma, sin pa je še študent.

Z lepimi vtisi in zanimivimi informacijami smo se poslovili od Zagožnovih in se napotili proti Gornjemu Gradu, kjer smo si ogledali tamkajšnje katedralo.

Nadalje nas je pot vodila na Jamnikovo kmetijo, ki sicer ni zanimiva zaradi kmetije same, ampak zaradi zbirke starin, ki jo čuvajo v kašči. To je pravi muzej starin - inovacij, ki jih je izdelal samouk Anton Jamnik, stric sedanjega starega očeta na tej kmetiji, starega 92 let. Zbirko nam je z zanimivo razlago pokazala njegova žena, stara 84 let.

Od tu smo se odpravile po še vedno slabi cesti skozi Ljubno in Luče proti Robanovemu kotu, kjer so nam na turistični kmetiji Govc pripravili obilno kosilo. Kmetija leži v čudovitem okolju v vznožju Logarske doline, kamor hodijo na počitnice ljudje iz vseh koncev Slovenije, pa tudi iz tujine.

Po kosilu smo se odpravile še v Logarsko dolino prav do slapa Rinka, ki ga je precej žena prvič videlo.

Na poti domov smo se ustavili še v Šport centru Prodnik, kjer nam je mladi gospodar Edi razkazal opremo za spuste po vodah Savinje, seveda pa smo se v gostišču posladkale še s sadnimi kupami.

Lahko rečemo, da je bil izlet prijetno doživetje, da je poleg poznavanja krajev in ljudi pripomogel tudi k medsebojnemu druženju kmetic, saj so se med potjo lahko veliko pogovorile.

Danica Onuk



Na sliki: gospodar Vernerice Ivan Ruprecht, žena, člana upravnega odbora, nekdanji direktor KKZ Ivan Uršič, Beno Kotnik z ženo, eden prvih zadrušnikov na Koroškem Ivan Čas in nekdanji predsednik zadrुžne zveze Petelin z ženo

## Srečanje veteranov zadrुžništva

Nekateri člani upravnega odbora zadrुžne zveze, ki so delovali v sedemdesetih letih v tej organizaciji, še naprej vzdržujejo prijateljske stike in se vsakoletno srečujejo ter obujajo spomine na skupaj opravljeno delo. Letos so se dobili ponovno na Koroškem, v sicer nekoliko okrnjeni sestavi, kljub temu pa skupaj z nekdanjim predsednikom zadrुžne zveze g. Petelinom. Ob tem srečanju so si ogledali tudi nekatere kmetije, ki so v njihovih časih ob podpori zadrुžnega hranilništva dosegle najhitrejši razvoj. Ob koncu srečanja jih je pogostila domača kmetijska zadruga Ledina iz Slovenj Gradca na kmetiji Vernarica v Zgor-njem Razborju. Obljubili so si, da bodo te stike obdržali še v prihodnje in da se bodo naslednje leto srečali nekje na Notranjskem.

Mirko Tovšak

# Udeležili smo se X. državnih kmečkih iger v Lomu pod Storžičem

Tradicionalne X. državne kmečke igre so letos potekale na Gorenjskem, saj je bila ekipa Društva kranjske in tržiške podeželske mladine lanskoletni zmagovalec na kmečkih igrah v Kočnem. Tako je letos organizatorstvo pripadlo prav njim.

Kmečke igre so organizirali v soboto, 29. junija 1996 v Lomu pod Storžičem, kjer se je zbralo 18 domačih in 3 tuje ekipe (Hrvati, Avstrijci in Italijani), tako da se je tekmovalcu lahko reklo "mednarodno". Tuje ekipe so nastopile izven konkurence in še to le v posameznih disciplinah.

Koroško sta zastopali dve ekipi in sicer: ekipa Sv. Antona (občina Radlje) in ekipa Slovenj Gradca, prouvvrščeni na regijskih igrah v Šentanelu.

Ekipe so žrebale startne številke v kulturnem domu krajanov Loma, kjer so si lahko ogledali tudi razstavo panjskih končnic in kronologijo poteka kmečkih iger za 9 let nazaj - vsak organizator kmečkih iger je namreč pripravil ličen pano, med drugimi tudi mi za kmečke igre v Podgorju l. 1992.

V domu krajanov je potekala tudi okrogla miza na temo "Zadružništvo", ki jo je vodil pravnik Zadružne zveze Franci Avsec.

Samo tekmovalce pa je potekalo v vasi Grahovše, dva km od Loma, kjer je organizator poskrbel tudi za prehrano udeležencev. Pred tekmovalcem je bil kratek kulturni program s folklorno skupino KUD Mali vrh-Podblica-Namilje.

Ekipe, sestavljene iz 8 tekmovalcev, so se pred tekmovalcem predstavile s panoji z imenom ekipe in krajevnimi posebnostmi (značilna noša ali delovna obleka). Seveda

so tekmovalce spremljali navijači, ki so bodrili svoje kolege.

Našo ekipo so sestavljali: Danilo Pušnik, Marjan Smonkar, Tone Rošar, Ciril Perše, Milan Paradiž, Tadej Linaši, Vesna Hosner in Lidija Hosner.

Tekmovalci so v 6 disciplinah in sicer v košnji, grabljenju, pajsanju hloda, žaganju debela, sestavljanju žlef (to so nekakšni lojterniki brez koles, s katerimi so nekdanje volovsko vprego vozili seno ali drva) in glasbenem duetu. Pravila iger so bila znana že ob razpisu le-teh, komisije pa so jih pri ocenjevanju korektno upoštevale.

Medtem ko so se v igranju in petju predstavile glasbene dvojice, so organizatorji zaradi napovedi slabega vremena najprej organizirali košnjo in grabljenje, čeprav sta ti dve disciplini ponavadi uvrščeni na konec tekmovalca. Kosec je moral v čimkrajšem času, čisto in v dobrem stilu pokositi parcelo 3,5 krat 7 m, grabljica pa je morala travo iz redi najprej razmetati čez vso parcelo, nato pa jo v čimkrajšem času, čisto in v dobrem stilu pograbit in zložiti v plast na sredini parcele.

Nato je bilo na vrsti sestavljanje žlef. Tričlanske skupine so jih morale v čimkrajšem času sestaviti in vpreči tako, da je bil vsak del na pravem mestu in pripravljen za nakladanje tovora.

V žaganju debela sta tekmovalca dva tekmovalca s svojo žago amerikanko. Za rezultat je štel čas, v katerem sta prežagala deblo.

Kot zadnja disciplina pa je bilo pajsanje hloda. Dva tekmovalca sta morala s cepini prepajisati hloed za njegovo dolžino. In ker so

naši fantje večji takega dela, so to nalogo najhiterje opravili.

V močni konkurenci je ekipa Sv. Antona dosegla 4. mesto, ekipa Slovenj Gradca pa 7. mesto. Od uvrstitev v posameznih disciplinah naj omenimo:

1. mesto v pajsanju hloda Slovenj Gradec
2. mesto v pajsanju hloda Sv. Anton
2. mesto v žaganju debela Sv. Anton
2. mesto glasbeni duo Slovenj Gradec
4. mesto glasbeni duo Sv. Anton

Prva tri mesta ekipno pa so zasedle naslednje ekipe: 1. Šentjur pri Celju, 2. Sv. Jurij ob Ščavnici, 3. Lenart.

Igre so vendarle samo igre; njihov cilj gotovo ni samo tekmovalce ampak tudi druženje in spoznavanje mladih cele Slovenije. Za to pa so imeli ta dan gotovo dovolj priložnosti.

Danica Onuk



Naša tekmovalca v zmagovalni disciplini - "pajsanje hloda"

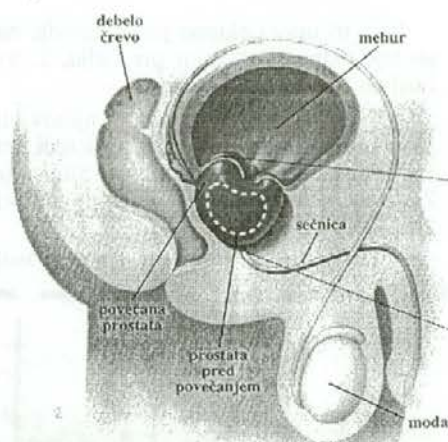


Veliko škode v gozdovih - Mučka Dobrava - Foto: M. Modic

# KAJ BI MORALI VEDETI O PROSTATI?

V zadnjem obdobju vse več moških prihaja k urologu zaradi težav, ki jih povzroča prostata. Zato je prav, da se podrobneje seznanimo s to žlezo, ki jo imajo samo moški, s težavami, ki jih povzroča in z načini zdravljenja. Najprej bom na kratko pojasnil osnovne značilnosti in lastnosti prostate ter način zdravljenja posameznih bolezenskih stanj.

Prostata, obsečnica ali podmehurnica je moška žleza, ki obkroža začetni del sečnice. Ima obliko kostanja oziroma sploščenega obrnjenega stožca. Baza se nahaja na vratu sečnega mehurja (slika 1 in 2)



Pri zarodku se prostata dokončno oblikuje po dvanajstem tednu pod vplivom moških spolnih hormonov. Pri dojenčku je težka približno 4 grame in do pubertete se le malo spreminja. Takrat začenja pod vplivom moških hormonov rasti in doseže težo 20 gramov. Do štiridesetega leta se prostata le neznatno spreminja v strukturi in velikosti. Po tem obdobju začenja postopoma naraščati, začenja se povečevati količina - recimo temu - starostnega tkiva prostate. Vzrok za to je v spremenjenem ravnovesju hormonov. Znano je, da prostata ne raste, če ni testosterona (moški spolni hormon, ki nastaja v modih in manjši del v nadledvičnih žlezah). V starosti sicer pada količina testosterona v krvi in tkivih, vendar pa naraščajo v tkivih in v prostati količine nekaterih presnovkov testosterona predvsem dihidrotestosteron. Ta ima pomembno vlogo pri starostnem povečanju prostate. Prostata izloča del semenske tekočine, ki je alkaličen in omogoča giblivo in preživetje semenčic.

V prostati lahko nastane več bolezenskih stanj, vendar bi se v tem prikazu omejil na tri:

## 1. Vnetja prostate

Vnetja so lahko nenadna z visoko temperaturo in močnimi bolečinami v mednožju in danki, ki jih strokovno imenujemo akutna. Prostata se lahko zagnoji, zateče in zaradi tega stisne sečnico, pa je odvajanje vode zelo otežkočeno ali pa nemogoče. Vnetje zdravimo z antibiotiki, če se prostata zagnoji, z operacijo.

Kronična ali dolgotrajna vnetja prostate so razmeroma pogosta pri mlajših moških. Bolniki tožijo o bolečinah nad sramnico, v presredku, nizko v križu ter včasih v modih. Bolezen ni nevarna, vendar pa ti bolniki pogosto obiskujejo uro-

javi se bolečina v predelu mehurja oziroma sramnega predela. Zaporni znaki so: slaboten curek, ki se pogosto prekinja, na curek je treba počakati in pritiskati, da bi mehur izpraznil. Kljub temu se v mehurju pojavlja zastanek in na koncu pride do popolne zapore. To je pogosto vzrok za vnetje mehurja in nastanek kamnov v mehurju. Če zapora traje dalj časa, lahko odpovedo ledvice. Najpogosteje se oboji znaki pojavljajo kombinirano. Bolniki prihajajo na pregled v glavnem zaradi večkratnega vstajanja ponoči in slabega curka ter kapljanja po zaključenem uriniranju. Osnovna preiskovalna metoda je tipanje prostate s prstom v danki. Tako dobimo podatek o velikosti prostate in njeni strukturi. Najbolj pomembno je, da zatipamo sumljive zatrdline, ki potem narokujejo nadaljnje preiskave zaradi suma o rakasti bolezni prostate. Zaradi tega priporočamo moškim, starejšim od 50 let, redne letne preglede.

Zdravljenje povečane prostate je odvisno od velikosti prostate, oziroma od težav, ki jih ima bolnik. Danes imamo na razpolago zelo učinkovita zdravila, ki jih predpisujemo bolnikom z lažjimi težavami in mlajšim bolnikom. Te učinkovine delujejo na zniževanje dihidrotestosterona v prostati (Prostide), zmanjšujejo napetost gladkih mišic v prostati, vratu mehurja in začetnem delu sečnice (Tonocardin, Kornam), nekatera pa znižujejo holesterol v prostati. Razen naštetih zdravil pogosto uporabljamo rastlinske izvlečke pri zdravljenju starostno povečane prostate. Njihovo delovanje naj bi bilo podobno delovanju preparatov, ki sem jih navedel zgoraj. Pri nas bolniki najpogosteje uporabljajo ekstrakt kopriv (Koprivit), ki ga je možno nabaviti v prosti prodaji. Tovarna Lek izdeluje preparat Trianol, ki je ekstrakt skorje afriške slive. Pri resnih motnjah, ki jih povzroča povečana prostata, se odločamo za operativno zdravljenje. Danes to napravimo s

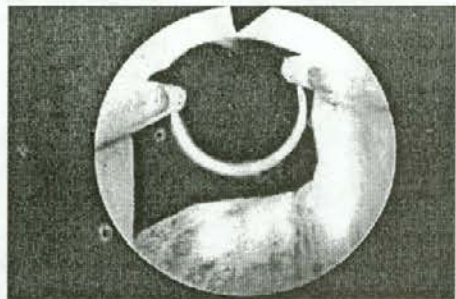
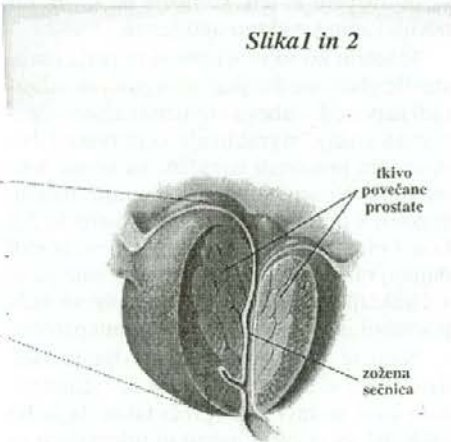
loga in so zaskrbljeni, ker se težave ponavljajo. Težave nastanejo ali se stopnjujejo po uživanju alkoholnih pijač, sedenju na hladni podlagi, uživanju močno začinjene hrane, gaziranih pijač in pod vplivom psihične napetosti in še česa. Vseh negativnih vplivov na prostato še namreč ne poznamo. Če gre za jasne znake vnetja, dajemo ustrezna zdravila. Največ pa pomagajo vroče sedeče kopeli in izogibanje prej navedenim razvadam in situacijam.

## 2. Starostno povečanje prostate

V uvodu je povedano, da je normalna rast prostate in njeno starostno povečanje, odvisno od moškega spolnega hormona testosterona in njegovih presnovkov. Po štiridesetem letu se v prostati začenja razraščati vezivno tkivo, ki počasi potiska žlezno tkivo proti ovojnici prostate. Zaradi večanja prostata počasi začenja stiskati sečnico, pa je otežkočeno iztekanje seča iz mehurja.

Bolezenske znake delimo na dražeče in zaporne. Dražeči znaki so: pogosto mokrenje predvsem ponoči, potreba po takojšnji izpraznitvi mehurja, ko začitimo potrebo za uriniranje, količina urina je manjša zaradi pogostega odvajanja in po-

Slika 1 in 2

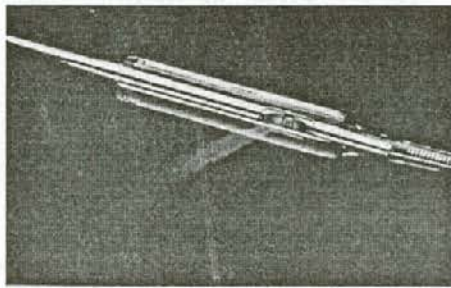


Slika 3



pomočjo posebne električne zanke skozi sečnico tako, da prostato razrežemo na kočke, ki jih potem izperemo iz mehurja.

Metoda je zelo učinkovita in jo kljub številnim novim manj agresivnim metodam najpogosteje uporabljamo.



Slika 4

Od teh novih metod je potrebno omeniti zdravljenje z laserjem, pri čemer laserski žarek izpari tkivo prostate. (slika 4; ena od laserskih sond). Metoda je za naše razmere zelo draga in je predvsem primerna za bolnike, pri katerih bi operativni poseg pomenil veliko tveganje, ali pa so za operacijo povsem nesposobni. Enako velja za metodo segrevanja prostate. (slika 5). S posebno sondo, ki jo vpeljemo skozi sečnico, se tkivo prostate segreva na 45 do 70 stopinj. Po segrevanju tkivo prostate propada in se tako sečnica sprosti. So še druge metode, ki so ali v fazi raziskovanja ali pa prekratko obdobje uporabe ne omogoča, da bi dajali končne ocene o njihovi vrednosti, zato jih tukaj ne bom omenjal.

### 3. Rakasta bolezen prostate

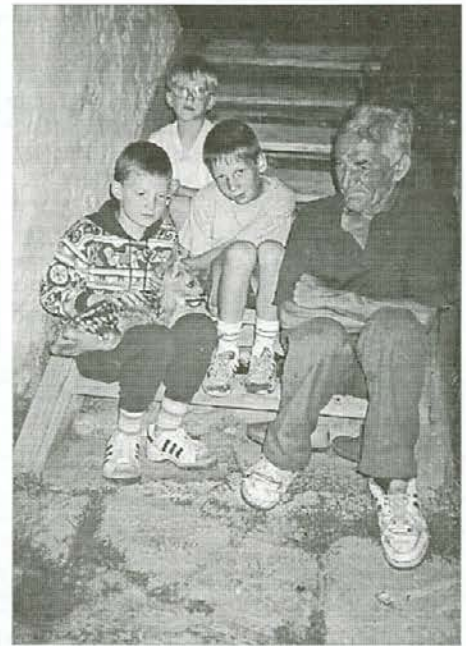
Danes v Ameriki najpogostejša rakasta bolezen pri moških starejših od 50 let, v Evropi pa je na drugem mestu, takoj za rakom na pljučih. Računajo, da je v lanskem letu na svetu z rakom prostate na novo zbolelo več kot 300.000 moških. V Sloveniji je to število zaenkrat na srečo

precej manjše. Med letom 1983 in 1987 je med 28 izbranimi regijami po pogostnosti raka prostate Slovenija na 23. mestu. Možnost, da se v prostati razvije rak, se z leti starosti zelo povečuje. Velikokrat se rak prostate odkrije slučajno pri pregledu prostate, ki smo jo odstranili zaradi težav pri odvajanju vode. Pred operacijo kljub opravljenim preiskavam nismo posumili na rakasto bolezen. Na žalost pa velikokrat odkrijemo bolezen, ko je že precej napredovala. Bolniki pridejo na pregled zaradi težav z odvajanjem vode, zaradi krvi, ki so jo opazili v seču, ali pa zaradi bolečin v kosteh, ko so že prisotni razsevky oziroma metastaze. Zato moškim starejšim od 50 let svetujemo redne letne preglede pri urologu neglede na to, ali imajo kakšne težave ali ne.

#### Načini zdravljenja

Osnovna preiskovalna metoda je tipanje prostate s prstom. Naslednja zelo učinkovita preiskovalna metoda je pregled z ultrazvokom. Na ta način dokaj zanesljivo odkrijemo za tumor sumljiva mesta. Bolniku potem vzamemo kri, iz katere določamo vrednost PSA (prostata specifični antigen). Za razumevanje naj samo povem, da to snov tvorijo celice prostate in rakaste celice, vendar te slednje desetkrat več kot normalne celice prostate. Sledi punktiranje prostate pod ultrazvočno kontrolo. Danes imamo na razpolago zelo učinkovite preiskave s kompjuter tomografom. CT in z magnetno rezonanco. Te preiskave nam povedo, ali je tumor še omejen na prostato ali pa prodira skozi ovojnico prostate v okolico ter ali so povečane bezgavke. S scintigrafijo kosti ugotavljamo morebitne razsevky v kosteh. Na podlagi rezultatov teh preiskav se odločamo o načinu zdravljenja. Če bolezen odkrijemo dovolj zgodaj, je najboljša prostato v celoti odstraniti. Sicer pa se odločamo ali za obsevanje ali pa za hormonalno terapijo. Znano je namreč, da je nastanek rakaste bolezni na nek način pgoojen z androgeni, to pomeni z moškim spolnim hormonom. Zato pri zdravljenju poskusimo zavreti nastajanje tega hormona ali pa zavreti njetovo delovanje.

V zaključku je potrebno še enkrat poudariti, da je treba redno enkrat letno obiskati urologa, neglede na to, ali imamo kakšne težave. V Sloveniji smo ustanovili tudi odbor za bolezen prostate, ki ga sestavljajo priznani strokovnjaki iz različnih področij medicinske dejavnosti. Naloga odbora je tudi ta, da ljudi seznanja na poljuden način s problemi, ki so povezani s prostato.



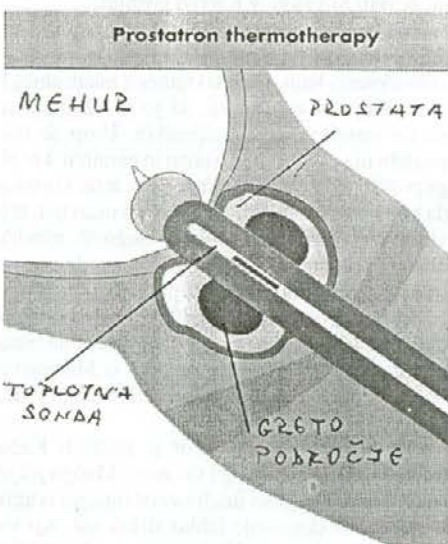
## SRNICA

Bil je dan, ki smo ga izkoristili za obisk našega Pohorja. Ker pa je mimogrede možno še pogledati, kako rastejo drevesa v maminem gozdu, smo se namenili tja. Toplo sonce nas je spremljalo na naši poti, tako da je bilo kar prijetno hoditi po gozdu in opazovati rast dreves ter poslušati petje ptic.

Stanje v naših gozdovih se je izboljšalo, ko so v Šoštanju vgradili filter, ki prestreza ekološko umazane in škodljive snovi. Razen ptic v gozdu nismo srečali nobene divjadi. Ko smo z obiskom gozda končali, smo izvedeli, da imajo pri kmetu Repniku v Veliki Mislinji majhno srnico - še mladička, zato smo se odločili, ker nas je pot vodila mimo njega, da ga obiščemo. Gospodar Tone je povedal, da jo je našel na obrobju gozda in ker je bil mladiček čisto sam in neboljen, se mu je zamislil in ga je prinesel domov. Hraniti ga je bilo potrebno s stekleničko kot dojenčka. Majhna srnica je živahno skakljala okrog hiše. Možno jo je bilo tudi božati ali celo vzeti v naročje. Gospodar je še povedal, da prenočuje v skednju, drugače pa jo pusti kar na prostosti. Veliko veselje je srnica naredila otrokom, ki še niso videli divje živali tako od blizu, dali so jo lahko celo v svoje naročje, tisti manj korajžni pa so jo božali.

Dan se je iztekal in srnico je bilo potrebno zapustiti. V srcih otrok je bil to nepozaben dogodek. Upajmo, da jo klic narave ne bo prehitro premamil, da bi se vrnila v naravo, kjer bi jo takoj doletel boj za preživetje in obstanek.

Tekst in foto:  
Rado Jeromel



Slika 5

Prim. dr. Nado Vodopija

Ko spregovoriš z Vinkom Cajnkem, poznanim nekdanjim športnikom iz Slovenj Gradca, takoj zaslužiš, da so v njem ohranjeni pristni sledovi časa, ki ga je živel in ga v njegovem devetem desetletju življenja tudi še dokaj vitalno doživlja. V njegovih besedah je veliko zlahnosti, ki je nekoč veljala mnogo več kot danes. Ne navadno in prijetno poboža uho njegova večkrat izrečena beseda o svojem očetu; dosledno ga imenuje: "naš atek". Prav v tem ljubkem imenovanju očeta je pri njegovih letih zrcalni odraz njegove vzgoje v mladosti, manire in njegovega življenjskega stila nasploh.

"Naš atek je prišel v Slovenj Gradec proti koncu leta 1918", pove Vinko. "Bil je odličen kmetijski strokovnjak, predvsem dober sadjar in vinogradnik," "pa slab trgovec", zaključí poved njegova žena Tinka, ki je želela s tem povedati, da je bil do skrajnosti pošten mož, dober, predvsem pa zelo zaveden Slovenec z veliko mero narodnostnega in socialnega čuta v sebi. V Šentjurju pri Celju je opravil tamkajšnjo kmetijsko šolo, ki jo je vodil slovensko zaveden upravitelj in je bila za takratne dijake pravo poživilo za slovensko narodno zavest. V celjskem pešpolku je Franja Cajnka opazil slovenski general Rudolf Maister in ga kot podoficirja upošteval pri svojih vojni taktičnih potrebah v boju za severno slovensko mejo.

Vinko Cajnko se dobro spominja, kako se je lepega dne, po končani prvi svetovni vojni leta 1918, v Vodrance k njim pripeljal s kočijo lepo urejen gospod. Vprašal je za atekom Franjom Cajnkem. Iz notranjega žepa je potegnil pismo, v katerem je general Maister zahteval, naj gre oče na Koroško. Ko je odšel, mu je general Rudolf Maister naročil: "Dragi Franjo Cajnko! Ko bom prišel v Slovenj Gradec, želim, da bom slišal samo slovensko govoro!"

Leta 1921, ko je bilo Vinku deset let, je preselil iz Prlekije v Slovenj Gradec vso družino. Kjer je danes stavba slovenjegraškega sodišča, je stala restavracija in trgovina z vinom Franja Cajnka. Z vinom je oče oskrboval vse gostilne po Koroškem.

Vinko se je vpisal v tretji razred osnovne šole, kjer so učili že vse v slovenščini, svoje slovenjegraško izobraževanje pa je zaključil z dvema razredoma meščanske šole. Začela so se leta hude gospodarske krize in oče je zahajal v vedno večje denarne težave. Za naprejšnje Vinkovo šolanje ni bilo denarja. Odšel se je učiti za trgovca v Ormož, k očetovemu prijatelju, ki je imel razen trgovine tudi vinograde in je oče pri njem nabavljal vino za svojo trgovino.

Vinko pove, kako je moral vsako jutro, ki se je za njega začelo ob pol petih zjutraj, očistiti na lesk po petnajst parov čevljev: šefu in njegovi družini, poslovođji, pomočnikom... Vsak se je preobul v čiste čevlje, ko je zjutraj vstopil v trgovino. Očistil je tudi steklene cilindre vseh petrolejk, saj v njihovi hiši takrat še ni bilo elektrike. Hkrati je v Ormožu obiskoval trgovsko nadaljevalno šolo in bil med vsemi najboljši dijak. Vinko trdi, da se je tako zagnano učil tudi zaradi očeta, ki mu je hotel dokazati, da se je sposoben izsolati tudi za kaj drugega in da je vsega krivo pomanjkanje denarja od doma.

Ko je Vinko prišel v Slovenj Gradec, je takoj pristopil k Sokolom in pričel telovaditi. Na dirkalno kolo, ki mu ga je posodil šef, pa je prvokrat sedel v Ormožu in bil na takratni kolesarski tekmi



Vinko Cajnko

šesti izmed trinštiridesetih dirkačev. Na naslednji tekmi se je uvrstil na drugo mesto in vsi, ki so ga v Ormožu poznali, so ga začeli za ta šport vzpodbujati.

Pred odhodom k vojakom je Vinkovemu očetu začelo pri trgovanju z vinom drseti in nikakor se ni mogel več izvleči iz svojega finančnega potopa. Pridelek vina je bil jeseni 1928 silno slab. Ni bilo najboljše kvalitete, količinsko pa so ga vinogradniki pridelali tako malo, da je vse kazalo na pravo vinsko krizo.

Vsceno ga je očetu uspelo preko prijateljskih zvez iz rodne Prlekije nakupiti večje količine. Ves svoj kapital je pretopil v vino in v Cajnkovi vinski kleti v Slovenj Gradcu je dozorevalo več sto hektolitrov vina, ki naj bi naslednjega leta plemenitilo in večalo njegov kapital. Po izušnjah se je tako pomanjkljiv pridelek vina odražal na trgu več let zaporedoma, tokrat pa se je zgodilo drugače. Naslednjega leta je bila letina tako obilna, kot bi vino pritekalo z Dravo. Povrhu je bilo še izredno dobre kvalitete. Vsakemu, tudi bolj zanikrnemu vinogradniku, je zmanjkalo posode in zaradi ogromne količine je vinu padla cena na polovico. Vse to je očeta spravilo na rob uspešnega poslovanja, kar je trajalo skozi več let.

Ko je Vinko odhajal iz ljubljanske vojašnice domov, mu je komandant, ves navdušen nad njim, naročil: "Ko boš prišel nazaj v Slovenj Gradec, moraš takoj ustanoviti kolesarsko društvo!"

V celi Mislinjski dolini ni bilo leta 1934 nobenega športnega kljuba, ki bi kazal večje uspehe,

# Vinko Cajnko

Na vojaškem naboru je bil Vinko odrejen k telefonistom. Zaposil je za premestitev kolesarski bataljon, ker je bil aktivni dirkač v kolesarskem društvu Drava-Ormož. Uslišali so ga in s tem se je pravzaprav začela njegova športna kariera. Tekmovanje samo na telovadnem orodju je bilo za Vinka premalo. Zaželel si je drug šport, kolesarstvo mu je ležalo, in prav v njem je dosegal zavidljive rezultate.

Ko je Vinko leta 1932 služil vojake v ljubljanskem kolesarskem bataljonu, je kolesarsko društvo Drava-Ormož zaposlilo njegovega komandanta, naj se kot vojak njihovega bataljona udeleži njihove tekme. Dosegel je peto mesto, o čemer so poročali časopisi. Ko je notico prebral njegov komandant, ga je takoj premestil v intendanturo, kjer je lahko obiskoval podoficirsko šolo. Štab jugoslovanske vojske je razpisal patrolno dirko na 500 km, od Krškega do Zemuna. Izbrali so ga v ekipo. To je bila dirka kolesarjev in konjenice, da so lahko primerjali, kaj zmore človek in kaj konj. Z vso bojno opremo je zajahal kolo v Krškem. V ekipi so bili po trije in nekaj kilometrov pred Zemunom so ga ustavili, da je počakal še svoje ostale. Njegova ekipa je bila prva in Vinko je dobil mesec dni nagradnega dopusta in od ministrstva za obrambo zlato uro. Kot prvaka ljubljanskega kolesarskega bataljona so mu dali nagradni dopust še ostali njegovi nadrejeni. Zbral je toliko dopusta, da je izračunano služil svoj vojaški rok dva in pol meseca dlje kot mu je bilo določeno. Vse to ga je tako prevzelo, da ga je obšla misel, ostati v vojski in se v njej aktivirati. Tam bi zagotovo imel vse možnosti treninga in nastopanja. Morda bi se to tudi zgodilo, če bi očetu doma z vinsko trgovino ne šlo navzdol.

kolesarjenja pa sploh ni bilo nikjer. V Slovenj Gradcu je sicer obstajalo telovadno društvo Sokolov, v Starem trgu in Šmartnem Orli drugače pa so se fantje zbirali v glavnem okrog gasilskih društev.

Vinko si je z vso zadrtoštvom zadal ustanoviti v Mislinjski dolini kolesarsko društvo. Odšel je v Šmartno k svojemu prijatelju Ivanu Krpaču, ki je bil takrat občinski tajnik, sicer pa velik simpatizer Orlov. Da je bil Vinko na strani SOKOLOV in Ivan Krpač, oče predsednikove žene, gospe Štefke Kučan, na strani ORLOV, ju ni motilo. Ivan Krpač je bil nad Vinkovo idejo tako navdušen, da je bil ustanovni občni zbor 11. marca 1934 v njegovem Šmartnu, v Kacovi gostilni.

Ko priletni gospod Vinko Cajnko pripoveduje o tem, se na njem vidno opazijo, po dvainšestdesetih letih, sledi takratnega mladostnega navdušenja in zagnanosti, ki jo je vzbudil pri svojih vrstnikih in somišljenikih. Utrip se mu poglubi in ves postane živahen in nemiren, kot bi ga poživiljal obtok mlade krvi. Pove toliko in tako da bi ga moral ustaviti. Pa kaj bi ga ustavljal, naj vleče vezi preteklosti iz časa njegovih mladih obzorij, ki so se mu takrat pojavljala vedno nova in vznikala vedno bolj izvirna.

Med pripovedovanjem o takratnem občnem zboru našteva Vinko razna imena, kot bi na hitro prebiral telefonski imenik znancev iz Mislinjske doline: Viktor Vaupot, Ivan Krpač, Stanko Iršič, Leopold Prevolnik...

Na ustanovni občni zbor je prišlo h Kacu toliko ljudi, da niso mogli vsi notri. Mnogo jih je stalo zunaj. Ker niso imeli ozvočenja, so odprli okna, da so dogajanje lahko slišali vsi. Ko so izbirali ime kluba, je Vinko zanj predlagal POHORJE. Prav nič ni bil užaljen, ker ni obveljala

njegova. Po reki Mislinji in imenu Mislinjske doline so se odločili za MISLINJO. Takrat niso osnovali le kolesarske sekcije, pač pa tudi moto; smučarsko in nogometno sekcijo. Prvo kolesarsko dirko so priredili na dan, ko je bila v Slovenj Gradcu velika kmetijska tombola. Toliko je bilo gledalcev, da so morali za vzdrževanje reda poklicati na pomoč žandarmerijo.

Športne kolesarske klube je Vinko pomagal ustanoviti tudi na Ravnah, Prevaljah in Mežici. Ko se jim je pridružil še kolesarski klub iz Slovenskih Konjic, je Kolesarska zveza Jugoslavije odobrila celo ustanovitev Koroške kolesarske podzveze. Takrat, pred drugo svetovno vojno, je bilo organiziranih mnogo klubskih, medklubskih in državnih kolesarskih tekem prav zaradi njegove organizacijske živahnosti. Skoraj povsod je nastopal kot tekmovalec in zbiral odličje za odličjem, hkrati pa je bil še načelnik kolesarske sekcije, predsednik Koroške kolesarske podzveze in navsezadnje tudi predsednik zbora sodnikov Kolesarske zveze kraljevine Jugoslavije.

Po končani vojni je Vinko nadaljeval s svojim delom na področju športa, večinoma kot organizator. Prve dneve po vojni je Vinko organiziral nogometno tekmo med vojaki 51. jugoslovanske divizije in angleškimi vojaki na travniku pod pliberškim gradom. Vinko je bil namreč tolmač

najmanjše napake. Povedal je komandantu Bargatejevo željo. Umaknili so se na posvet in čez nekaj časa Bargateju željo izpolnili.

Ko so Angleži zvedeli, da ima Bargate v bližnji Mežici znance, so ga takoj premestili drugam. Postal je za njih premalo zanesljiv. Vinku je rekel: "Najlepše sem se v svojem življenju imel v Mežici."

Čez teden dni so pripravili povratno nogometno tekmo v Slovenj Gradcu. Spet je vsa organizacija padla na ramena Vinka Cajnka. Spominja se, da so Angleži prišli v Slovenj Gradec z dvajsetimi džipi in, da se je vila skozi mesto cela povorka. Po končani tekmi so jedli in pili kolikor so hoteli, čeprav pri nas nismo imeli takrat za sebe skoraj nič.

Maja 1945 je komanda mesta Slovenj Gradec določila Vinka Cajnka za intendanta drugega strelskega bataljona. Kasarna je bila polna ujetnikov, ki so jih dovažali od kdove kod in odvažali, bog vedi, kam. Noči so bile nasičene z brnjenjem, ropotanjem in tudi ječanjem. Vinko je imel svoje skladišče tam zadaj, za kasarno. Tako ni videl vsega dogajanja in pove, da je že prav, da ga ni videl.

Nekdanji ravnatelj slovenjegraške meščanske šole in poznejši učitelj v Mežici Drago Domnik je nekega dne zaupal Vinku vest, da je med ujetniki tudi veliko Slovencev, predvsem fantov, ki so bili

potoči solza, ko se približa Vinku. Včasih pozvoni telefon in nekdo, ki se ga Vinko po tolikih letih ne spomni več, vprašuje po njegovem zdravju in mu želi sreče. Po vsakem takem srečanju se Vinko zamisli, obstane, molče seže z roko k čelu, obraz mu spreleti umirjena blagodejnost, takšna, ki bi jo lahko imenoval tudi: Odrešitev.

Skoraj pri vseh njegovih pomembnih doživljajih je odločalo njegovo življenje s športom. Ko so ga takoj po prihodu leta 1941 Nemci, z očetom vred, določili za talca, so se zanj potegnili najbolj zadrti nemško usmerjeni meščani in ga zaradi njegove pomembnosti v športnem življenju kraja rešili. Ko so ga zaradi goreče slovenske zavednosti, z ženo in trimesečno hčerko, med prvimi izselili, so ga v meljski kasarni v Mariboru prepoznali prav zaradi udejstvovanja v športu. Uslužbenka, ki je odločala, kateri so za transport v Srbijo in kateri za drugam, je namesto ukaza za deportacijo podpisala lažno odpustnico, ki jih je rešila usode pregnancev. Ko se je leta 1944, zaradi partizanskega potrdila o dobavi neke aparature za zveze, znašel v dravograjskih zaporih, ga je zagotovo smrti rešil slovenski gestapovec, ki je bil nekoč v Vinkovih kolesarskih vrstah. Pred njegovimi očmi je potrdilo skuril, zaradi česar je moral iz gestapovskih vrst oditi naravnost na rusko fronto.

Njegovo življenje s športom pa mu je prineslo tudi veliko veselih dogodkov. Najpomembnejši se je zgodil leta 1940, ko ga je šport združil z ženo Tinko ali Kristino Krajnc - Napečnikovo iz Pernic. Bila je načelnica Sokola v Radljah in postala mati Kristini, ki je danes profesorica angleščine v Zagrebu, Nataliji, ki je inž. biokemije in danes poddirektorica razvojnega centra Krke v Novem mestu ter sinu Dušanu, ki je bil zdravnik in je pri tridesetih letih umrl. Udarec usode je bil hud, vsekakor ga je pomagal lajšati Vinkov športni duh.

Zdaj je že petindvajset let upokojen. Vso delovno dobo je imel opravka z lesom. Do leta 1948 je imel lastno trgovino z lesom. Ko je zaradi socialističnega sistema gospodarstva ni smel več imeti, je bil nekaj let vodja lesnega odseka pri KZ Podgorje, nakar se je zaposlil pri podjetjih za oskrbo slovenskih rudnikov in tovarn celuloze.

Vinko Cajnko - slovenjegraški Leon Štukelj je za svoje delo pri športu prejel čez osemdeset pokalov, medalj, diplom in priznanj. Vseh je vesel, najbolj pa plakete Stanka Bloudka za življenjsko delo leta 1965 in Bloudkove nagrade 1982 ter zlate plakete Zveze športnih zvez Slovenije za življenjsko delo v športu, ki jo je prejel ob razstavi o njem leta 1994. Razstavo pod naslovom "Življenje, posvečeno športu" je priredil Koroški pokrajinski muzej v Slovenj Gradcu, kateremu je Vinko podaril tudi ves svoj arhiv, ki ga je vestno zbiral od leta 1934. Še posebej pa je ponosen na naziv častnega občana občine Slovenj Gradec leta 1992.

Vinko Cajnko zasluži, da nekdo o njem napiše knjigo in ne, da mu samo tako mimogrede rečemo v Viharniku: dober dan!

Hvala lepa!

Andrej Šertel

# ko, dober dan

med komandantom angleške vojske Georgom Bargate in komandantom 51. jugoslovanske divizije. Bargate je imel svojega prevajalca iz angleščine v nemščino, ki jo je Vinko prevedel svojim v "jugoslovansčino" in obratno. Polje pod pliberškim gradom je bilo prepolno ustašev, domobrancev, Nemcev, Angležev, partizanov, domačinov in še koga. Tu in tam je izmed njih zaslišal klic: Vinko!... To so bili slovenski fantje, ki so ga poznali še iz časa športnega sodelovanja pri Sokolih in kolesarskih klubih, a so se po, kdo bi vedel, kakšnem naključju znašli za žično ograjo! Angleži so bili tako "zleht", lahko bi jih imenoval zelo grdo", pove Vinko, "da niso spustili ven niti enega našega". Po končani tekmi je komandant angleške vojske vprašal Vinka, če je Slovenec, če je domačin, če pozna koga iz Slovenj Gradca. Povprašal ga je po nekaterih. Vinko je vse potrdil. Vedel je, da mu za hrbtno prisluškujejo naši udbovci in je bil pri odgovorih zelo previden. Komandant se je njegovih odgovorov razveselil in je povedal, da se piše Georg Bargate in da je bil od leta 1921 do 1939 direktor rudnika Mežica, ki ga je takrat imela v najemu angleška rudarska družba. Bargate ga vpraša, če pozna koga od Mežičarjev? Vinko mu našteje inž. Čeha, inž. Uršiča, inž. Pirkmajerja, Vončino Cirila, Vončino Staneta... Vse je dobro poznal iz časa druženja pri Sokolih. Z Bargatejevega obraza je raslo vedno večje začudenje. "Ist das möglich?" je rekel, saj je obvladal tudi nekaj nemščine. Imel je veliko željo obiskati Mežico, da bi v teh razburkanih časih srečal kakšnega znanca ali prijatelja. Tisti pri naši udbi so dobivali vedno večja ušesa in Vinko je vedel, da ne sme zagrešiti niti

prisilno mobilizirani v nemško vojsko in so se ravnokar vmili. Bilo bi človeško in narodoljubno, potegniti jih na nek način ven. Zagovarja naj se vsak za sebe potem, ko se bodo vojaki 51. jugoslovanske divizije, ki opravljajo v kasarni povojne obračune, umaknili.

Vinko ni poznal svetopisemskega pregovora: Kdor reši eno življenje, reši svet. Vseeno se je ravnal po njem, upošteval Domnikovo idejo in rešil, ne eno, temveč čez sto slovenskih življenj. Mnogo je poznal fantov, ki so spadali pred vojno v njegove Sokolske vrste po celi Koroški. Mnoge kmečke je poznal, ko je pri kmetih nakupoval les, saj je imel pred vojno, skupaj z očetom, svojo lesno trgovino. Takrat je marsikaterega kmeta rešil iz zagate, tudi komu plačal več, kot mu je šlo. Takrat so mu nekateri rekli: socialistični trgovec.

Vedno več slovenskih ujetnikov je potreboval za pomoč pri delu v skladišču, kjer so čistili, zlagali odeje, obleke, in drugo vojaško opremo, tudi orožje. Mnogo zanesljive je pošiljal naokrog h kmetom in so se na večer pridno vračali v kasarno. Spat jih je spravljal kar v skladišče, na kupe odej, da niso bili na očeh oficirjem 51. jug. divizije. Zaradi takšnega prekrška, ki bi ga mimogrede stalo življenje in bi se lahko hipoma znašel med jetniki, Vinko ni imel slabe vesti. Takrat mu seveda to ne bi verjeli. Sam pa misli še danes, da ni grešil zoper zavezanost k "ne vem", predanosti in zavedne pripadnosti pri uredničenju povojnega življenja.

Mnogi ga danes srečujejo in mu segajo v roko. Vinko jih ne pozna več vseh. Marsikomu se zatrese glas, ko mu omeni kasarniške dni, ko ga je pred enainpetdesetimi leti potreboval Vinko v skladišču. Po marsikaterem postaranem licu se

# PRVA ZLATA POROKA V RAZBORU PRI GROBELNIKU PRED 66 LETI

Zlata poroka je nedvomno svečan in velik dogodek, ne samo za tista dva, ki jo obhajata, temveč za široki krog sorodnikov, sosedov in prijateljev. Vsaj nekoč je bilo tako. Danes je praznovanje zlate poroke povsem običajen dogodek, razen seveda za slavljenca, ki jima je bilo dano, da sta jo zdrava in v dobrem počutju dočkala. Po vojni je generacija, ki jo je srečno preživela, hitela z ženitvijo, da si je pričela ustvarjati družine v novih, srečnejših, pa čeprav v težkih življenjskih pogojih. Tako si je marsikateri, takrat še mladi zakonski par dočkal zlato poroko, ki jo lahko praznuje v teh časih. Nekdaj so se ljudje, posebno na kmetih, ženili dosti pozneje. Noben kmečki sin se ni hotel ženiti prej, dokler ni dobil kmetije na sebe prepisane. Ker pa noben kmečki gospodar ni rad izročil svojega doma in zemlje, so s tem odlašali, dokler se je le dalo. Držali so se

starega kmečkega pregovora: "Ti meni luč, jaz tebi ključ". Tako je bilo v resnici na mnogih kmečkih domačijah. Na sliki je zlata poroka Grobelskih staršev iz Razbora, ki sta jo praznovala ravno ob tem času pred 66 leti.

## IZ RAZBORŠKE KRONIKE

Sam se tega dogodka ne spominjam, ker sem bil star šele 5 let, spominjam pa se, da so se o tem pogovarjali, še več let, ko zlatoporočencev že davno ni bilo več. Stari Grobelski dedi je preživel svojo ženo za par let, in se ga še spominjam, kako je sedel pred svojo "bajto" in se grel na soncu, kadar me je moja šolska



pot vodila mimo Grobelnika. Iz slike je razvidno, da so bili na zlato ohect povabljeni, ne samo sorodniki, temveč vsi premožnejši in ugledni Razborčani ter občinski odborniki z županom in župnikom gospodom Karlom Lamprehtom na čelu. V prvi vrsti sedita zlatoporočenca s sinovi in hčerami v drugi pa zeti in snahe. Med otroci spredaj je še nekaj mojih sošolcev kot Ivan Pečolar, Franc Lorenci in Jože Podojsteršek. Slika je bila posneta pred razborško mežnarijo, kjer je bil tudi sedež razborškega prosvetnega društva, kar je razvidno s table na zidu.

Tekst in slika:  
R. Rebernik



## ŽIVLJENJSKA POT MATERE

Tam za gorami z gozdom obdana,  
skrita prijazna vasica Podgorje je.

Nekega jesenskega dne, v skromni leseni  
hišici rodila se deklica je.

Bila je hči matere dekle in hlapca.

Nikdar v življenju se tega ni sramovala.

Mati njena v življenju je mnogo pretrpela,  
le z žulji svojimi je sama za dekdico skrbela,  
ker druge pomoči ni imela,  
zato v svojem življenju nič kaj dobrega ni  
imela.

Fanika Rotovnik





## SREČANJE UPOKOJENCEV

Klub upokojenih gozdarjev Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec, je letos že četrtri organiziral srečanje za vse upokojene gozdarje. Kar preko 200 upokojenih gozdarjev se je udeležilo srečanja. Za vse udeležence srečanja je občina Dravograd pred hotelom Traberg v Dravogradu pripravila prigržen sprejem, na katerem je spregovorila Mojca Potočnik, zatem pa so upokojenci odšli na turistično kmetijo Vranjek na Vič, kjer je srečanje v lepem in veselem vzdušju trajalo do poznega večera.

F. Jurač



## ZLATOPOROČENCA VERONA IN FRANC ODER

V Mislinji sta praznovala zlato poroko 50 let skupnega zakonskega življenja Verona in Franc Oder. Jubilatka Verona se je rodila 18.12.1923 v Glažuti, jubilantu Francu pa je življenjska zibel stekla 19.12.1912 na Kunejevi kmetiji v Mislinjskem jarku. Franc Oder se je kot 16 letni deček zaposlil leta 1928 pri Pergerju v Mislinji kot gozdni delavec, pozneje pa pri Gozdni upravi Mislinja vse do leta 1968 ko je odšel v zaslužni pokoj. Veronika in Franc Oder sta si leta 1946, ko sta se poročila, uredila lepo, toda skromno zakonsko ognjišče, v katerem se jima je rodilo pet otrok:



Zdravko, Branko, Stanko, Kristina in Sabina, vse pa sta vzgajala v pridne in poštene. Sinova, Stanko in Branko, pa sta še danes zaposlena pri Gozdni upravi v Mislinji. K visokemu in častitljivemu življenjskemu jubileju iskreno čestita tudi VIHARNIK in jima želi še vrsto let zdravja in sreče.

F. Jurač

## NAŠ UPOKOJENEC FRANC KOŠAK



Franc in Marija Košak

Letošnjega srečanja koroških upokojenih gozdarjev se zaradi bolezni ni mogel udeležiti eden izmed najstarejših upokojencev, Franc Košak iz Slovenj Gradca. Bolezni pa botruje še žalost zaradi smrti žene Marije, ki ga je zapustila pred dobrim mesecem dni. Še pred dvema letoma sta dokaj zdrava proslavila dolga leta skupnega življenja, že enainpetdeset, z zlato poroko.

Franc Košak se je rodil 30. marca 1914 kot prvi otrok Antonu in Elizabeti Košak p.d. Breznikovima, na Zelenbregu nad Prevaljami. Zgodaj, kar po osnovni šoli, je moral začeti trdo delati z lesarji v koroških gozdovih. Leta 1937 je končal gozdarsko šolo v Mariboru, nato pa je služboval pri grofu Thurnu, potem pri začasni državni upravi Ljubljana - enota Hudi vrh, do vojne. Aprila 1941 je bil interniran v Altengrabow, kjer je komaj preživel 18 mesecev. Po desetletnem prijateljevanju se je 27. aprila 1943 poročil z Marijo Razgoršek iz Podgore in nastopil službo pri avstrijskem grofu Thurnu. Do konca vojne sta z ženo stanovala na Rišpergu, na meji z Avstrijo. Leta 1944 se jima je rodil sin Franc, leto kasneje pa še hčerka Emilija Milena. Po rojstvu otrok sta se preselila na Gorenjsko v Železnike nad Škofjo Loko, kjer je Franc prevzel delo upravitelja Gozdne uprave. Tam sta ostala do leta 1952. Jeseni tega leta pa sta se preselila nazaj v domače kraje. Franc je dobil službo upravitelja Gozdne uprave v Slovenj Gradcu. To delo je opravljal do upokojitve 1965 leta. Marija pa je gospodinjala, delala na dnini, bila aktivistka Rdečega križa, dolgo je sodelovala v upravnem odboru prosvetnega društva, za kar je bila tudi odlikovana, več let je delala kot porotnik na sodišču in pomagala vsem, ki so želeli njeno pomoč.

Da sta Franc in Marija dočakala tako častitljiv jubilej skupnega življenja, je gotovo botrovala ljubezen. Oba sta bila delovna, saj sta morala še kot zelo mlada začeti delati, nista hodila na dopust. Franc je bil veliko na svežem zraku, delo na terenu je zahtevalo veliko gibanja, pa hrana je bila domača, bolj zdrava. Stara leta sta preživljala bolj doma. Vesela sta bila, če ju je kdo obiskal, pa tudi klepeta in igranja kart s sosedi. Sedaj je ostal Franc sam. Želimo mu, da bi čimprej premagal bolezen in se vrnil v svoj dom.

Ida Robnik



## FRANC JAMNIK IZ VUZENICE - 70 LET

Letos, 17. aprila 1996, je doživel in praznoval 70 let življenja znani zadružnik, zadružni delavec Franci Jamnik iz Vuzenice.

Pred kratkim smo ga skupaj obiskali: nekdanji direktor Koroške kmetijske zadruge ing. Ivan Uršič iz Slovenj Gradca, jaz in moja žena Štefka. Našli smo ga seveda zdravega, vsega od sonca ožganega, veselega in dobre volje. Kje drugje kot v Sv. Vidu nad Vuzenico, kjer kraljuje v svojem lepem vikendu vrh Mrakovega, oziroma na Čučijevem. Tam si je pred leti na dveh koščkih zemlje, na Mrakovem in na Čučijevem ustvaril svoje kraljestvo. Na Mrakovem se ukvarja s kmetijstvom. Krompir, tot, fižol, zelje, bela repa, korenje in kaj vem, kaj vse še ima posejano in čudovito lepo obdelano. "Kaj si hočemo", nam je ves nasmejan dejal: "To je moj konjiček, sedaj na stara leta, ko počasi in zanesljivo zorim."

V hiši vladata čudovit red in čistoča! Hrana, s katero nam je postregel, je bila okusna in čudovito pripravljena. Zadržali smo se kar precej časa v sproščenem pogovoru z našim gostiteljem, ki je bil vesel našega obiska, govoril in pripovedoval o dogodkih iz svojega bogatega, pestrega življenja.

Ko smo ga vprašali, če mu ni nekoliko samotno, je odgovoril nikalno. "V bližini imam dobrega soseda Čučija. Ignac Naglič, p.d. Čučij, mi je pred leti prodal zemljišče, na katerem stoji moj vikend. Je odlični sošed in človek, tako kakor vsi Čučijevi. Če mi je dolg čas, stopim k njim, pa se kaj pogovorimo. Tudi Kosovi so dobri, prima ljudje. Malo bolj so oddaljeni kot Čučijevi, pa še kar gre."

Kramljanje z našim gostiteljem je kar prehitro minilo. Na koncu razgovora nam je še zaupal, da je prihodnje leto kandidat za 70-letnika prav njegov sosed: Ignac Naglič, Čučej.

Našemu 70-letniku Francu Jamniku želimo še mnogo zdravih, srečnih dni življenja v svojem kraljestvu, visoko v hribih nad Vuzenico!

Rok Gorenšek



Mežnarjeva ata reže trak

## SLAVJE NA SV. PRIMOŽU IN NA MUTI

Občinski praznik občine Muta je že za nami. Ta praznik je bil povezan tudi s peto obletnico naše slovenske samostojnosti. Sovpadala je tudi 50-letnica lovske družine Muta in otvoritev ceste na Sv. Primož nad Muto. Poleg svečane seje so praznovanje popestrile še pihalne godbe in razni ansambli.

Posebno slovesno pa je bilo v ponedeljek, 24. junija, ko je bila otvoritev ceste na Sv. Primož, ki ga je prejšnja oblast prekrstila v Podlipje. To slavlje je bilo v lepem, sončnem popoldnevu. Udeležila se ga je množica ljudi, med njimi predstavniki občine in republike, sodeloval pa je pihalni orkester Muta. Trak je prerezal ob prisotnosti muškega župana najstarejši krajan Sv. Primoža, Peter Vrhnjak, ki je ta dan slavil 92. rojstni dan. Dobra četrtina ceste je že asfaltirana, ostanek pa še čaka asfaltne prevleke v ta idiličen kraj, ki se ponaša s starinsko cerkvico, s čudovitimi razgledi ter z marljivimi in gostoljubnimi prebivalci, ki pridno kmetujejo kljub vse manj gotovi prihodnosti kmetijstva.

Kakor so bili krajanji veseli vsakega kilometra ceste, ki se je pred 30 leti začela pomikati proti vrhu, tako so zdaj veseli vsakega kilometra asfaltne prevleke, ki bo omogočala varnejšo in udobnejšo vožnjo. Ko je bil ob krajših nagovorih trak slovesno prerezan, se je kolona vozil zapodila proti Miklu, kjer je vse udeležence čakala zakuska s kruhom, zaseko in moštom, gostoljubni dar krajanov Sv. Primo-

ža. Ta čas pa je nekaj kmetov spretno izkoristilo in so za Rapotčevo domačijo naredili zaporo z napisom "Otvoritev ceste 1997, 24. 6. 97". Padale so šale in bodice, na koncu pa je župan Ivan Draučbaher skupaj z ostalimi funkcionarji podpisal listino dogovora, da se bo to zagotovo zgodilo, da bo tod položen asfalt. Župan je še dodal, da bi tudi sam rad videl, da bi bila asfaltna prevleka po cestah do sleherne kmetije, če bi občinski žakelj prenesel vsa ta številna bremena. Povedal je še, da so krajanji tudi k tej akciji precej prispevali kot prispevali k vsaki akciji, ki se tod odvija.

Ob visokem mlaju, ki je presegal višino turna cerkvice na lepo okrašenem mežnarjevem dvorišču nas je čakalo novo presenečenje. Tu so nas pričakali otroci s skrbno pripravljenim kulturnim programom, ki ga je povezovala Petra Placet. Nastopili so pevci, plesalci, pa fant in dekle, ki sta zapela šaljivo pesmico o cesti. Vmes so spregovorili še funkcionarji: dr. Mirko Topler, Mirko Vošner in še drugi z vzpodbudnimi ter pohvalnimi besedami in v upanju, da bodo krajanji radi sodelovali še naprej.

Sledila je še podelitev spominskega priznanja najstarejšemu krajanu Petru Vrhnjaku in sinu Franciju, ki sta skupaj z vsemi veliko vložila za razvoj svoje domačije in za skupne interese.

Ludvik Mori



Na prizorišču otvoritve odprtja ceste na Sv. Primož

## NOŠE, PLESI, ŠEGE

Moj prijatelj Ludvik Mori, ljudski pisatelj in pesnik iz Pernic, je dočkal svoj veliki dan.

Dan na dan, leto za letom je skrbno zbiral ljudsko blago, to je zapisoval po pripovedi babice, mame sorodnikov in znancev o načinu življenja nekdanj, predvsem kar se tiče šeg in običajev.

Knjižnica je izšla v soavtorstvu: prvi del je študija dr. Marije Makarovič - Oblačila med Muto in Kaplo. Kot je iz spremne besede zaslediti, je bilo ogromno rekonstruiranja, ker se ni ohranilo nobeno oblačilo kljub iskanju ge. Makarovič in njenih pomočnikov na terenu. Ohranila se je le slika neveste iz župnišča v Vuzenici (poslikan strop starega župnišča v Vuzenici iz l. 1953). V drugem delu Teja Ropoša, prizadevna mentorica folklorne skupine Muta, opisuje stare plesne in razčlenjuje plesne korake na podlagi raznih literarnih virov (kronik, zapiskov, knjig). Pričevanja je našla največ na Pernicah, Gortini, Podlipju in na Muti.

Najbolj pa sem vesela uspeha Ludvika Morija. Njegovi zapisi so izjemno zanimivi in verodostojni, podkrepljeni s fotografijami npr. svatb, blagoslovitve velikonočnih jedi ipd.

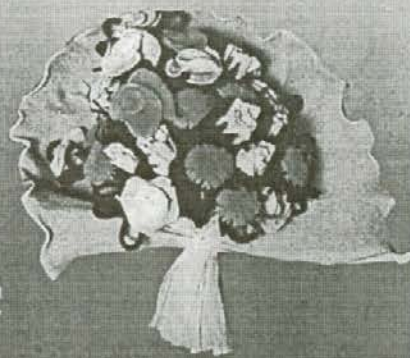
Daje nam odlično pričevanje o tem, kako so naši predniki še do nedavnega živeli (nekateri šege še veljajo, čeprav je ločnica oz. prelomnica za opustitev nekaterih običajev II. svetovna vojna). Kako je kmečki človek preživljal svoj delovnik, kako praznik, kako se je imel na svatbah, kako na žeganju... vse to lahko preberete v tretjem, Ludvikovem zapisu. Čudoviti zapisi šeg in običajev. Mislim, da to ni reklama. Kogar povedano zanima, kdor kaj da svoje korenine, bo hotel imeti to knjigo.

Čestitam g. Ludviku, ge. Teji Ropoša in ge. Mariji Makarovič in se jim zahvaljujem za trud, ki so ga vložili v to knjižico, zaradi česar bomo ohranili del kulturne dediščine.

Milena Cigler Gregorin

### NOŠE MED MUTO IN KAPLO

MARIJA MAKAROVIČ

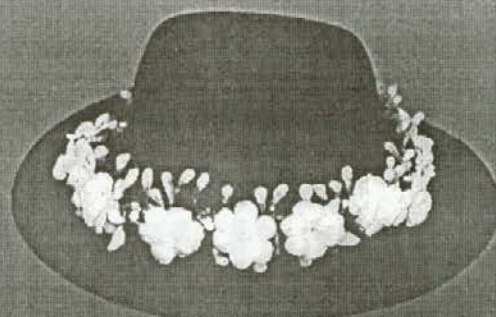


### PLESI MUTE IN OKOLICE

TEJA ROPOŠA

### ŠEGE NA PERNICAH IN OJSTRICI

LUDVIK MORI



## Peli so jih mati moja

S tem naslovom bo v jesenskem času izšla pesmarica LJUDSKE PESMI MISLINJSKE DOLINE. Zbirala sem jih med našimi ljudmi od leta 1952, ko sem prišla učiteljevati v te lepe kraje. Spremljale so me ob različnih priložnostnih srečanjih z ljudmi, bodisi na svatbah, ob košnji, žetvi, ličkanju koruze, raznih praznovanjih, ob bedenju pri mrličih, ob prijetnih in neprijetnih dogodkih. Bile so del mojega vsakdana. Velika škoda se mi je zdela, da bi šle v pozabo. K sodelovanju sem povabila glasbenega strokovnjaka g. Jožeta Leskovarja iz Slovenj Gradca. Jaz sem pripravila tekste in tonske posnetke, Jože pa jih je notno zapisal. Uspelo mi je zbrati 114 še notno neobdelanih ljudskih pesmi iz naših krajev. Notno zapisovanje je trajalo skoraj tri leta, ker sem do tonskih posnetkov kar težko prišla. Na mikrofoni peti ljudem ni bilo preveč pri srcu. Vendar je šlo. Največ ljudskih pesmi so še ohranile družine: Postavkova iz Podgorja, Breznikova iz Pameč, Detečnikova z Graške gore, Mehova iz Završ, Šmandlnova iz Završ, Kunijeva z Razborja, Ramšakova s Paškega Kozjaka, Pušnik Ivana iz Šmiklavža, Karoline Sešel iz Šmartna, Irene Knez iz Starega trga, Pušnikove iz Dovž, Zgornje

Pustinekove iz Završ, Prevolske in Skobirjeve iz Razborja in Smolnikarjeve iz Podgorja.

Družinski zbor Breznikovih iz Pameč jih že 20 let predstavlja širom po Sloveniji. Postavkova družina jih je že dvakrat predstavila na republiškem srečanju ljudskih pevcev in godcev v Laškem in Novi vasi pri Rakeku. Predstavlja jih tudi v sestavi Postavkova dekleta, ki smo jih pred kratkim videli v televizijski oddaji Po domače in tudi Fante z Graške gore. Ti dvoji se predstavljajo na raznih turističnih prireditvah doma in drugod.

Sedaj so zbrane in notno zapisane ljudske pesmi Mislinjske doline v obdelavi za izid pesmarice pri Tadeju Lenarčiču ACCORDIA d.o.o. Ljubljana. Lektorica teksta je bila ga. Alenka Horvat, predmetna učiteljica slovenskega jezika iz Slovenj Gradca. Zveza kulturnih organizacij Slovenj Gradec pa jih bo izdala.

Ljudske pesmi so žive priče naše preteklosti in dragoceno zgodovinsko izročilo o življenju in čustvovanju našega naroda. Pre našale so se iz roda v rod in se ohranile do današnjih dni. V njih je ohranjen spomin na prijetne in neprijetne dogodke vse od rojstva tja do smrti. V njih se skrivajo najlepša čustva ter najdragocenejše življenjske izkušnje in modrosti naših pradedov in prababic. So del nas in bodo živele tako dolgo, dokler bo živel slovenski narod.

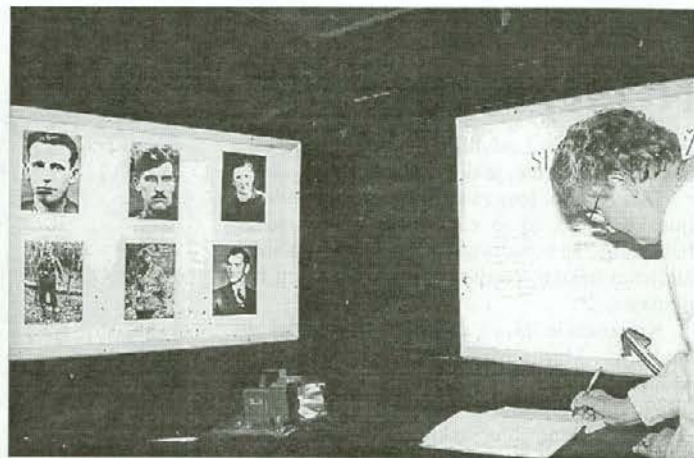
Anica Meh

# OBNOVLJENI PARTIZANSKI OBJEKTI V KOZARNICI

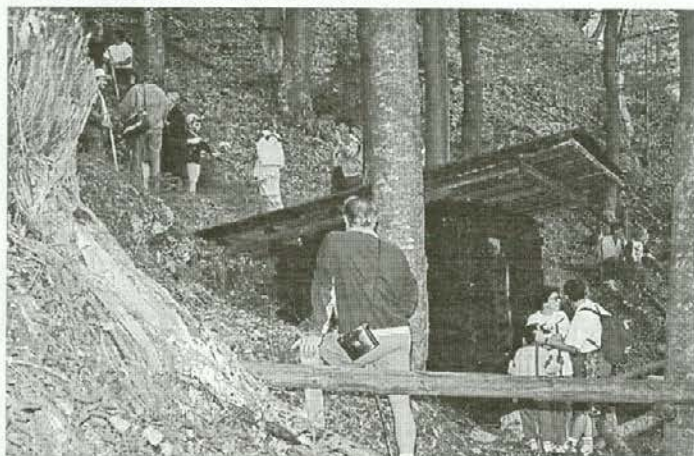
V Kozarnici pod Uršljo goro so odprli prenovljene objekte sedeža okrožja OF Dravograd, ki je med drugo svetovno vojno pokrivalo celotno območje Koroške. Te zgodovinske objekte je prenovil krajevni odbor Zveze borcev in udeležencev narodnoosvobodilne vojne Kotlje. Les zanje pa je prispevalo Godzno gospodarstvo Slovenj Gradec.

Med zbranimi udeleženci ob obnovitvi objektov ni bilo dr. Tineta Laha iz Maribora in Toneta Gašpariča iz Ruš, ki sta edina še živeča člana okrožja, zato pa so spomine obujali drugi borci, med katerimi je bil Boris Florjančič, član republiškega odbora ZZB NOV. Uro zgodovine ob otvoritvi prenovljenih objektov je pripravil profesor Alojz Krivograd, ravnatelj muzeja na Ravnah, ki je med drugim dejal, da je bila NOB najveličastnejši dogodek v zgodovini slovenskega naroda, in na njenih temeljih smo lahko v začetku devetdesetih let le prišli do svoje države.

F.Jurač



V brunarici so pripravili tudi razstavo o OF



Prenovljena brunarica na Kozarnici

## Koroški invalidi na Pohorju



Okoli 1500 invalidov iz vse Koroške, z Vrhniko in iz Gornje Radgone se je zbralo na dvanajstem planinskem dnevu invalidov pri Grmovškem domu na Kopah. Dan, ki so ga invalidi preživeli je bil drugačen od vsakdanjika, saj mnogim taka planinska srečanja pomenijo edini stik s koroškimi planinami. S srečanjem invalidov na Grmovškem domu, so invalidi opozorili tudi na položaj invalidov v družbi, o tem pa je na srečanju spregovoril dr. Vladimir Topler, podpredsednik državnega zbora in član komisije za invalidska vprašanja pri državnem zboru. Predsednik slovenjegraškega društva invalidov, Martin Vižintin, se je zavzel, da bi morali invalidi pri odločanjih invalidskih vprašanj imeti več besede.

Srečanje invalidov na Pohorju je ob snočnem vremenu lepo uspelo in mnogi so s tega srečanja odnesli nepozabne spomine.

F. Jurač



## HANZI ARTAČ SEDELŠKI ZVONOVI

Pred nami je že četrta zbirka plodovitega koroškega ustvarjalca Hanzija Artača. Ta zbirka ima naslov Sedelški zvonovi. Vsebuje 13 verskih pesmi, od tega 10 Marijinih. Vse pesmi so napisane za mešani zbor a capella brez posebej izpisane orgelske spremljave.

Zbirka nam ponovno oživlja govorico naše pradomovine kot razpoznaven temelj in izraz slovenske duše. Z tako enkratno melodijo in harmonijo je izrazila hrepene-nje, upanje in vero v prihodnost in je kot taka vidno oplemenitila evropsko kulturo.

Hanzi ni popotniški trubadur iz romantičnega srednjega veka, on je ponovno za-brenkal na svojo ustvarjalno struno. Vsa besedila je napisala častna profesorica Milka Hartman iz Libuč pri Pliberku. Njegovi prijatelji in znanci pa smo pripisali svoja mnenja, ocene, začudenja in občudovanja. Predstavitve zbirke je bila v okviru prazno-vanja slovenske državnosti v Bohinjski Bi-strici, v domu Joža Ažmana. Prireditev je popestril mešani pevski zbor Sele pod vod-stvom mag. Romana Verdla iz Borovlj in kvartet bratov Smrtnik iz Kort.

Zbirko Hanzija Artača smo pohvalili: Sa-mo Vremšak, za društvo slovenskih skla-dateljev Maks Strmčnik, Viktor Levovnik, Valentin Polanšek, pisec spremne besede Ludvik Karničar in slovenski metropolit dr. Alojzij Šuštar.

Sedelška cerkvena, po kateri ima zbirka ime, stoji ravno na meji med Podjuno in Rožem in nudi čudovit razgled na Košuto in Obir.

Viktor Levovnik



Mešani pevski zbor Borovlje



*Skrb, delo in trpljenje  
bilo tvoje je življenje*

**V SPOMIN**

Čas beži in pet let bo,  
odkar te več med nami ni,  
vendar v mislih z nami  
vedno si, naša draga mama  
in omica

**BERNARDKA BOROVNIK**  
iz Mislinje

Hvala vsem, ki obiskujete njen grob in ji prižigate svečko.

Žalujoci: hčerke Justika, Fanika, Mira  
in sin Viktor z družinami



*Nekdanje pastirje je zamenjal električni pastir. Da hudi bik ni napadel fotografa je preprečil Zaljšnikov Branko, ki je slučajno prišel kontrolirat živino. - Foto in tekst: L. Mori*

VIHARNIK izdaja Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, p.o. Uredniški odbor: Ida Robnik, Majda Klemenšek in Gorazd Mlinšek. Urednica: Ida Robnik, lektorica: Majda Klemenšek. Tehnični urednik: Bruno Znidaršič. Naklada: 1700 izvodov. Tisk in dovršitev: CODA PRESS, Maribor, 1996.

Na podlagi mnenja Ministrstva za informiranje z dne 30. 1. 1992 je VIHARNIK proizvod informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3, za kar se plačuje petodstotni davek od prometa proizvodov.



**FRANC ROŽEN**  
1937 - 1996

Mnogo prerano smo v četrtek, 18. julija 1996 v Kotljah pokopali Franca Rožena, p.d. Gradišnika iz Podgore. Bil je še razmeroma mlad. V svojem 59 letu življenja je umrl za hudo, žal še nepremagljivo, boleznijo, ki tare sodobnega človeka.

Franc je bil rojen na mali kmetiji v številni družini. Njegova mati Ančka je bila znana hotuljska voznica (furnanca), ki je vozila tako, kot vsak moški les na železniško postajo v Prevalje ali pa v Dravograd, od koder so ga pošiljali naprej s splavi po Dravi ali pa po železnici. Oče in stric Lojz sta bila znana pevca. Skupaj z rajnim Hrvatom Francem Hermanom starejšim so znali prelepo zapeti domače, koroške slovenske pesmi. Tudi Franc je rad pel, saj je bilo petje v družini.

Franc je gospodaril doma na kmetiji, kjer je zgradil novo, lepo hišo. Ni bil oženjen. V železarni na Ravnah je bil zaposlen celih 35 let. Imel pa je tudi razne konjičke. Rad je vrgel karte in še kaj drugega je znal. Sodelavci, sosede in znanci so ga imeli radi. Ženske so ga skrivaj občudovala zaradi lepega obraza in postave. Bil je družaben, prijazen in izredno gostoljuben. Rad je pomagal po svojih močeh vsakemu, ki ga je za pomoč prosil.

Če bi lahko govoril, nam bi rajni Franc najbrž povedal: "Molče obstopite moj grob. Spomnite se, kako sem trpel, kako me je bolelo, ko živeti sem želel, zato le večni mir in pokoj, brez bolečin mi zaželite!"

Rok Gorenšek



## TONE PAČNIK - MIVC 1945 - 1996

Smrt je spet neusmiljeno posegla v naše vrste in iz njih izrgala našega sodelavca, soseda in dobrega prijatelja Toneta Pačnika, upokojenega gozdnega delavca in gospodarja lepe Mivčeve domačije iz Razborja. Zapustil nas je sredi svojih največjih načrtov za bodočnost, zapustil ostarelo mater in lepo urejeno domačijo ravno v času, ko je pričelo njegovo življenje dobivati pravi smisel in je videl svojo bodočnost v hčerki Branki, ki jo je moral zapustiti še ne eno leto staro.

Pokojni Tone Pačnik se je rodil na lepi, sončni Mivčevi domačiji v Razborju leta 1945, v tistem najtežjem letu po vojni, ko je bilo največje pomanjkanje vseh najpotrebnejših stvari za življenje. To so še posebej občutili višinski kmetje, ker so morali obvezno oddati, največkrat v lastno škodo in pomanjkanje, pridelke, ki so jih s trudom in z znojem pridelali. Tudi Mivčeva družina je morala trdo in pridno delati, kljub lepi in rodovitni legi posestva, da se je preživljala in preživela. Zaradi težkih razmer in življenjskih pogojev sta si oba starejša Mivčeva sinova, Franc in Tone, zaželela samostojnega življenja in rednega zaslužka. Zato sta se zaposlila na gozdnem obratu Slovenj Gradec, pri nas v revirju Plešivec, najprej starejši Franc, za njim pa še Tone. Oba sta bila pridna, vestna in disciplinirana delavca in priljubljena pri svojih sodelavcih in predpostav-

ljenih. Pozneje se je starejši brat Franc, ki je bil nekako določen za naslednika na domačiji, poročil in odšel z ženo na njen dom v Prekmurje. Pokojni Tone pa je ostal na domačiji, jo lepo obnovil, hodil še naprej na delo, obenem pa lepo skrbel za starše in domačijo. Vedno ga je veselilo delo s stroji in z mehanizacijo, zato je odšel na strojni obrat pri Gozdnem gospodarstvu in tam nadaljeval z delom v gozdu, pri prevlakah, spravi in prevozi lesa z gozdarskimi stroji in mehanizacijo. Tudi svojo kmetijo je imel opremljeno z vsemi kmetijskimi stroji in napravami, ki so danes potrebni za napredno in lažje gospodarjenje. Rad je pomagal svojim sosedom in sodelavcem z delom in nasveti in mislim, da ni bilo kmečkega opravila, ne v hlevu pri živini, ne na polju ali v gozdu, ki bi ga rajni Tone ne bil več in ne kmetijskega ali gozdarskega stroja, s katerim ne bi bil znal opravljati in ga vzdrževati. Tudi njega je doletela prezgodnja invalidska upokojitev tako kot mnoge njegove sodelavce v gozdarstvu. Tudi po tem se je vedno rad vračal v gozd, bodisi na delo, ali pa v svoj lovski revir, za katerega je kot član "zelenih bratovščine" vzorno in z ljubeznijo skrbel, ker mu je vedno nudil oddih in sprostitve. Dragi Tone! Hvala ti za tvoja dobra dela in besede, ki si jih imel vedno pripravljene za svoje sosede in prijatelje. Mimo počivaj sredi razborških gozdov v zemlji, ki te je rodila in ti daje zadnje počivališče. Vedno se te bomo radi spominjali.

V imenu nekdanjih sodelavcev in prijateljev:

Rudi Rebernik



## ANTON TOMAŽIČ 1952 - 1996

Iz najbrž nikoli pojasnjene vzroka je v večernih urah 23. junija 1996 pod traktorjem izdihnil naš dobri prijatelj, znanec, mož in očka: Anton Tomažič, "Grubelski Tonč", na Selah. Umril je v 44 letu življenja, v cvetu svojih najlepših let.

Od Tonča smo se poslovili v torek, 25. junija 1996 na Selah pri sv. Roku. Po stari slovenski navadi smo vzeli od njega zadnje slovo. Kljub dežju in naluju je prišlo na pogreb veliko število ljudi, od blizu in daleč.

Rajni Tonč se je rodil pri Vocovniku na Vrheh, 19. decembra 1952. Devet let je bil star, ko mu je umrl oče. Veliko dela je bilo doma. Še več, ko je odšel od doma. Najprej je bil dve leti zaposlen pri Monterju v Otiškem vrhu, od leta 1971 pa v železarni na Ravnah, v remontu, vse do svoje tragične smrti.

Leta 1984 se je poročil z Grubelsko Mojco. Vroče sta si želela otroka. Želja se jima dolgo ni hotela izpolniti. Pred tremi leti se jima je rodil sinček Dušan, ki je razveseljeval njuno življenje. Postali so srečna družina. Žal, sreča ni trajala. Sinko je še pred izjavo očeta, kot njegov oče svojega očeta. Hotela sta priti na svoje. Leta 1991 sta začela graditi hišo. Čas gradnji lastne hiše ni preveč naklonjen. Nista se us-

trašila. Poprijela sta in sedaj, ko bi se jima lahko kmalu izpolnila vroča želja, je nesrečna smrt ljubljenega moža in očeta ustavila gradnjo in pričakovanja. Za preprostega, "malega" človeka na svetu zares ni pravice. Tisti, ki je priden, pošten, ni pa bogat, je ponavadi udarjen še s kakšno nesrečo, boleznijo ali kakšnim drugačnim trpljenjem.

Od aprila 1975 je bil Tonč član gasilskega društva Sele - Vrhe. Aprila 1979 je postal nižji gasilski častnik. Občinsko priznanje I. st. je prejel leta 1982. Zadnje čase pa je bil podporni član društva.

Skrben, ljubeč mož in očka je bil svoji ženi Mojci in sinčku Dušanu. Prijazen, dobrodušen, dobron srčen človek je bil. Za vsakega je našel besedo ali pozdrav. Če je bil dobre volje, si je zapel tisto: "Na obali sem te srečal, ko si tiho mimo šla. V mojem srcu je ljubezen zagorela, nikoli več ugasnila." Tonč bo vedno ostal v našem spominu kot dober, pošten človek. Delal, garal je vse življenje. Želel je dobro, sebi in drugim!

"Joj, kako boli, ko ljubi mož in očka, te pri naju več ni! Ostal naš dom je nedokončan, sled tvojih pridnih rok, ki jih cenil bo še pozni rod. Skrb, ljubezen in sebi si nama s sinkom dal. Za vse, prav za vse, lepo se ti zahvalim!

Niti srečno nisi rekel, niti roke mi podal, strašna nesreča te meni in sinku je vzeła, a v najhijh srcih vedno boš ostal!"

Rok Gorenšek

## ANTON KAMENIK, 1917 - 1996

V soboto, 29. junija 1996 smo se zbrali na šentflorjanskem pokopališču v Doliču in se poslovili od Antona Kamenika. Sodelavci in znanci smo se poslovili od izrednega življenjskega sopotnika in tovariša, njegovi najbližji pa od nadvse skrbnega moža in očeta. Okolje, v katerem je Anton Kamenik živel in delal vse svoje življenje, ga je oblikovalo v človeka s tiho in blago dušo, navajeno najbolj trdega življenja. To odliko je nosil s sabo celotno svoje življenje. Rodil se je 28. oktobra 1917 leta na Kuzmanovi domačiji na Paki v številni družini, v kateri je bilo 7 otrok, Anton je bil peti po vrsti. S razmerno veliko kmetijo na obronkih Pohorja, obdana z lepimi njivami in travniki in s pogledom na ostre robove Kozjaka, je dajala družini dovolj dela in kruha, pa vendar veliko trpljenja. Mladi Anton je na kmetiji opravljal vsa dela, končal osnovno šolo, največ pa se je zadrževal pri delih v gozdu in na domači žagi. Tu na sončni Paki je našel tudi svojo življenjsko družico in leta 1941 sta z Antonijo Mlinšek sklenila zakonsko zvezo.

Razumljivo je, da sta hotela sedaj na svoje, naselila sta se v mali Oslakovi koči, ki njima je nudila toplo družinsko ognjišče. Nekaj časa je delal pri železnici, kjer je pomagal obnavljati tudi mislinjski tunel, pa tudi v rudniku v Velenju je poskusil, pa vsa ta dela niso bila najbolj primerna, kajti vedno bolj so se pojavljale bolečine v nogi, ki so bile posledica močnega vnetja pri 15 letih.

Vedno bolj pa se je v njemu oglašala želja, da bi delal v naravi, v gozdu. Želja se mu je izpolnila leta 1948, ko se je po zaposlitvi v Kmetijski zadrugi zaposlil na Gozdni upravi Mislinja kot stalni gozdni delavec.

Naradžajoča družina, predvsem pa peš hoja, sta pripomogla, da se je Anton z družino leta 1963 preselil na Vetrško v Tolsti vrh. Stanovanje na Vetrškem je nudilo tudi možnost, da sta lahko gojila nekaj živine in drobnice in si tako pomagala pri preživljanju številne družine. V zakonu je mati Antonija povila 10 otrok. Od tod je Anton hodil pridno na delo v gozd, opravljal je vsa dela od gozdno gojitvenih do sekaških del. Sprva je to opravljal z ročnim orodjem, ko pa so prišle motorne žage, je bil med prvimi, ki jo je zagnal in opravil potreben tečaj. Teško delo v gozdu, predvsem pa veliko peš hoje, je stopnjevalo stare bolečine. Delo v gozdu je postalo prenaporno in leta 1973 je odšel v zaslužben pokoj.

Odraščajoče otroke je vedno bolj vabila dolina, zato so si skupaj z zetom Leopoldom v Gornjem Doliču postavili nov dom, kamor se je Anton Kamenik z družino preselil leta 1978. Tu je našel svoj mir, pomagal pri domačih opravilih in v zavetju otrok, posebej hčerke Karoline in zeta Leopolda užival brezskrben pokoj.

Z njegovo smrtjo izgublja Gozdna uprava Mislinja vzornega gozdnega delavca, ki bo nam ostal v trajnem spominu, vsi domači pa skrbnega moža in očeta.

Ivan Lekše



## MIHAEL PANZI 1936 - 1996

Prvo nedeljo v juliju se je na ostriškem pokopališču velika množica sorodnikov, sosedov, znancev in prijateljev z bolečino v srcih poslovila od Mihaela Panzija ali Žižpretovega očeta iz ostriške fare.

Iz njegovega življenja lahko preberemo, da je luč tega sveta zagledal v septembru leta 1936 na majhni hribovski kmetiji pri Planšaku v pemiški fari in le dobra dva meseca sta ga zdaj ločila do dne, ko bi praznoval 60 letnico. Bil je med mlajšimi izmed osmih živčih otrok, dva sta umrla že v otroštvu. Ni mu bilo še deset let, ko je smrt iz družinskega gnezda izrgala ljubečo mater in nekaj let za tem še očeta. Ostali so otroci sami na skromni kmetiji ter se po svoje znašli, kot so vedeli in znali. Življenje pa je teklo dalje, komaj je Mihec odvrgl solsko torbo, že se je znašel v službi pri Dobiljniku na robu Pernic, potem pa še nekaj let pri Lipniku v Mlakah, vse dotlej, dokler se nista spoznala z življenjsko izvoljenko Žižpretovo Vido ter se leta 1959 poročila. Na Žižpretovi kmetiji sta v skupnem življenju in ob vzgoji štirih otrok ter s pomočjo bližnjih s trdim in poštenim delom povsem prenovila poslopja in tudi polju dala novo lepšo podobo. Ob vsem tem pa je bil Miha človek, ki je vedno in povsod

zastopal interese ter stališča za skupno blaginjo. V fari sta z ženo Vido veliko pomagala z delom in sredstvi, še zlasti v letih, ko je bil Miha ključar, sicer pa sta gmotno in z delom pomagala obnoviti tudi druge sakralne objekte v bližnji okolici.

Čeprav je bil sin majhne kmetije, si ni iskal zaposlitve drugje, ampak ostal zvest zemlji in kmetiji. Trdo delo je kaj kmalu načelo njegovo zdravje, a se je z delom trudil še naprej, nikakor se ni hotel sprijazniti z zdravnikovimi nasveti in resnico, da bi ga le popoln počitek ohranjal pri boljšem zdravju in mu podaljšal življenje.

Pri Žižpretu je bil vsak gostoljubno sprejet, kdor je prestopil prag njegove domačije. Za vsakogar je našel prijazno in toplo besedo. Bil je družaben in znal je pridobiti ljudi za dobre ideje. Pogrešala ga bo družina, pogrešala vsa fara, zlasti še pevci, ki jih je kot "taksist" vozil na vaje, k maši in na druge prireditve. Na božjo njivo smo ga pospremili ravno na pemiško žegnanjsko nedeljo, kamor je vedno rad prihajal s svojo družino. Kako je bil naš Miha priljubljen med nami, je izpričala na zadnji poti velika množica prijateljev, znancev ter sorodniki in sosedi. Ob zadnjem slovesu je bilo orošeno sleherni oko.

Hvala ti, dragi Miha, za vse, kar si dobrega storil za dom, družino in vso ostriško farno. Naj ti bo lahka ostriška zemlja. Ohranili te bomo v lepem spominu.

Ludvik Mori

"Kruta usoda je hotela,  
da nama je ljubega moža in očeta  
v mladih letih vzela!"

#### ZAHVALA

Ob boleči in tragični izgubi dragega moža in očeta

**ANTONA TOMAŽIČA**  
iz Sel

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, sodelavcem, znancem in prijateljem, ki so ga v tako velikem številu pospremili na njegovi mnogo prerani poslednji poti, darovali vence, cvetje in sveče, nam pa izrazili ustna in pisna sožalja in nam denarno pomagali. Iskreno se zahvaljujemo gospodu župniku Petru Lesovarju za ganljiv in lepo opravljen pogrebni obred. Zahvaljujemo se govornikom Antonu Lahu, Roku Gorenšku in Viktorju Levovniku za poslovilne govore, doma in ob odprtem grobu. Lepa zahvala tudi moškemu pevskeemu zboru "Ksaver Meško" iz Sel za zapete žalostinke, gasilskemu društvu Sele-Vrhe za častno stražo in pogrebne storitve. Hvala vsem ostalim gasilskim društvom za udeležbo na pogrebu, pihalnemu orkestru Železarne Ravne in g. Primožiču za lepo opravljene pogrebne storitve. Vsem in vsakemu posebej še enkrat iskrena hvala.

Žalujoci: žena Mojca, sin Dušan, mama, brata Ivan in Jože, sestra Marija z družinama ter vsi ostali sorodniki

#### ZAHVALA

Ob boleči in mnogo prerani izgubi našega dragega moža, očeta in dedka

**MIHAELA PANZIJA**  
iz Kozjega vrha pri Ojstrici

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, mu poklonili cvetje in sveče. Iskrena hvala vsem, ki ste sočustvovali z nami in nam v težkih trenutkih stali ob strani ter nam pomagali. Zahvalimo se Lontarjevim, Šilerjevim, Mornovim, Koratovim, Miheljevim, Srebnikovim, Obrnovim in vsem, ki so kakorkoli pomagali, še vsakemu posebej.

Iskrena hvala g. dekanu Francu Hozjanu za tolažilne besede in lepo opravljen obred, pevcem za odpete žalostinke, govornikom: g. Robiju Plimonu za slovo od doma ter g. Ferdu Knezu ob odprtem grobu.

Še enkrat prav vsem lepa hvala.

Žalujoci: žena Vida, sinova Vilko in Robi, hčerki Sonja in Betka z družino ter vnuki: Lidija, Anita, Jasmina, Urban ter ostalo sorodstvo

Tudi letos je v mesecu juliju potekal kolesarski maraton okrog Pohorja. Na kontrolnih točkah so lahko kolesarji svojim, že pojenja-jočim, močem dodali še malo energije, prav tako pa tudi malo tekočine. Tisti najbolj upehani pa so celo sestopili iz kolesa in si odahnilo na pripravljenih klopeh. Ena izmed takih kontrolnih točk je bila tudi v Mislinji. V sklopu organizacije tekmovanja je trgovina Dana iz Mislinje nudila utrujenim rekreativcem topel napitek in sadje. Nekateri kolesarji so bili kar dobro pripravljene, prav tako pa tudi opremljeni, tako da jim takšen podvig ni predstavljal prevelikega navora, drugi pa so kar prisopihali preko mislinjskega klanca kot včasih vlak, ki je le stežka s pomočjo parne lokomotive povlekel obilico vagonov do Mislinje. Učinek takšnega tekmovanja pa je doszhen na ta način, da preizkusimo svoje sposobnosti, da spoznamo nove ljudi in da umirimo prehter tempo življenja na hitrost kolesa.

Tekst in foto: Rado Jeromel

**Gozdna gospodarstva**  
Slovenski gozdar, p.o.

Trgovina  
**Les**  
Radlje

specializirana  
trgovina  
za oskrbo  
gozdarstva

**AKCIJA**  
Motorna kosilnica  
CLASSIC - 3,5 Briggsov motor  
cena: 28.860,00 SIT

Rokavice - gumi 540,00 SIT  
Rokavice - gozdarske euro 1.610,00 SIT  
Obleka gozdarska 13.680,00 SIT  
Škornji gumi s filcem 2.300,00 SIT



Drsnik komplet 1.250,00 SIT  
Meter gozdarski 15 m 5.200,00 SIT  
Veriga vlečna 2 m 3.060,00 SIT  
Vrv jeklena Ø 10 mm 320,00 SIT  
Vrv jeklena Ø 12 mm 410,00 SIT

Svečka 340,00 SIT  
Meč Oregon 3.950,00 SIT  
Veriga 28 Z 1.590,00 SIT  
Veriga 32 Z 1.890,00 SIT



Motorna žaga JONSERED 2041 59.400,00 SIT  
Motorna žaga JONSERED 625 85.155,00 SIT  
Motorna žaga HUSQVARNA 254 xp 95.952,00 SIT  
Olje za mešanico 890,00 SIT

Smo pooblaščen prodajalec in serviser motornih žag JONSERED  
in motornih žag, kos in kosilnic HUSQVARNA.

Plačilo na obroke,  
oziroma kompenzacija z lesom.

Koroška cesta 68  
(Dvorec) Radlje  
tel.: 0602/71 421  
fax: 0602/71 239

## KOLESARSKI MARATON OKOLI POHORJA





**KOROŠKA ZADRUŽNA  
HRANILNO KREDITNA  
SLUŽBA p.o.**

SLOVENJ GRADEC, CELJSKA CESTA 7  
TELEFON: 0602/42-341, 42-344, 43-193  
TELEFAX: 0602/43-301

## TOLAR na TOLAR ZA RAZVOJ KMETIJSTVA

OBREŠTNE MERE ZA HRANILNE VLOGE OD 1. AVGUSTA 1996 DALJE

| Vloge  | Na mesec (31 dni) | Na leto |
|--|-------------------|---------|
| Vloge na vpogled,                              |                   |         |
| tekoči in žiro računi občanov (2%)             | 0.17%             | 2.00%   |
| Žiro računi društev (1%)                       | 0.08%             | 1.00%   |
| Depoziti nad 31 do 61 dni (T+4)                | 1.04%             | 12.93%  |
| Depoziti nad 91 dni (T+5), (D+5)               | 1.12%             | 14.01%  |
| Depoziti nad 181 dni (T+6), (D+6)              | 1.20%             | 15.10%  |
| Depoziti nad 1 leto (T+7.5), (D+7.5)           | 1.32%             | 16.73%  |
| Kratkoročna posojila za kmete,                 |                   |         |
| člane zadrug (T+15)                            | 1.90%             | 24.87%  |
| Kratkoročna posojila za kmete,                 |                   |         |
| nečlane zadrug (T+16)                          | 1.97%             | 25.96%  |
| Zakonska zamudna obrestna mera<br>(letni T+18) |                   | 26.58%  |

T je temeljna obrestna mera, ki jo za vsak mesec določi Banka Slovenije trenutno kot aritmetično povprečje indeksa rasti drobnoprodajnih cen za zadnje 4 mesece.  
D je devizna klavzula, ki se izračuna kot razlika med srednjim tečajem Banke Slovenije za DEM na dan poteka vezave in na dan sklenitve vezave.



**ZAVAROVALNICA  
MARIBOR**

PODRUŽNICA ZA KOROŠKO  
SLOVENJ GRADEC

FRANCETOVA 7, 62380 SLOVENJ GRADEC  
TEL. 0602 41-591, 41-813, 41-881, 41-882, FAX 0602 41-814

DA SMO VAM BLIŽE,  
KO NAS POTREBUJETE:  
TELEFON

# 080-19-20

PRVA BREZPLAČNA TELEFONSKA ŠTEVILKA  
ZA NAROČANJE OBISKA  
ZAVAROVALNIŠKEGA ZASTOPNIKA.

## ŽIVLJENJE GRE NAPREJ, IN MI Z VAMI

# USPELI FURMANI V PODGORJU

Kulturno društvo Podgorje pri Slovenj Gradcu je v počastitev praznika primestne vaške skupnosti Podgorje tudi letos pripravilo šesto prireditev FURMANI PO CEST' PELJAJO.

Uvod v prireditve je bila najprej konjeniška prireditev, zatem pa parada konjenikov in konjskih vpreg. Temu je sledil prikaz ročnih del in ljudskih običajev. Tako so letos prvič prikazali ročno pranje perila, zatem pa še izdelavo in popravilo kmečkega



orodja, pletenje košev, pletenje slamnatih skled, pa podkovanje konj, sedlarstvo in žganjekuho.

V kulturnem programu sta sodelovala moški in dekliški pevski zbor. Prireditev, ki je nadvse uspela in si jo je ogledalo veliko obiskovalcev, pa sta popestrila še humorista Miha in Marica.

F. Jurač